

Banca Națională a Moldovei

Conturile internaționale ale Republicii Moldova

Trimestrul III 2024
(date provizorii)

Contul curent

-887 mil. USD
(-17% la PIB)

Contul financiar

-810 mil. USD
(-16% la PIB)

Poziția investițională internațională

-5 786 mil. USD
(-32% la PIB)

Datoria Externă

10 173 mil. USD
(57% la PIB)

NOTE

Pentru o mai bună înțelegere și interpretare corectă a datelor prezentate în această notă analitică, vă rugăm să țineți cont de următoarele precizări:

¹ La situația din trimestrul III 2024, tranzacțiile economice cu Ucraina nu sunt reflectate la **CSI**, dar la **alte țări**. Pentru asigurarea comparabilității, datele pentru toate perioadele analizate au fost ajustate similar;

² În unele cazuri sunt posibile diferențe nesemnificative între totaluri și suma componentelor, ce au la bază rotunjirea datelor;

³ În cazul în care informațiile și datele prezentate în această notă analitică sunt preluate în alte lucrări, publicații sau prezentări, este necesar de menționat sursa în mod explicit. Citarea corectă a sursei contribuie la respectarea integrității informațiilor și analizelor elaborate de către **BNM**;

⁴ Datele prezentate în această notă analitică reflectă situația de la data de **30.09.2024** și includ toate informațiile disponibile până la această dată, ce vor fi actualizate în cadrul notelor analitice următoare conform politicii de revizuire a indicatorilor statistici ai Conturilor internaționale(www.bnm.md). Pentru a consulta cea mai recentă versiune a raportului, rugăm să verificați calendarul de diseminare a datelor de pe pagina web oficială **BNM**.

Cuprins

Contextul național și internațional	1
I. Balanța de plăți a Republicii Moldova în trimestrul III 2024 (date provizorii)	3
1. Contul curent	4
1.1. Comerțul exterior cu bunuri	5
1.2. Balanța serviciilor	12
1.3. Balanța veniturilor primare	14
1.4. Balanța veniturilor secundare.....	15
<i>Remiteri personale (articol suplimentar la balanța de plăți)</i>	<i>16</i>
2. Contul de capital.....	18
3. Contul financiar	19
II. Poziția investițională internațională la 30.09.2024 (date provizorii)	22
III. Datoria externă brută la 30.09.2024 (date provizorii)	28
1. Datoria externă publică	29
2. Datoria externă privată	33

Lista diagramelor:

Diagrama 1. PIB, indicii volumului fizic (% față de același trimestru al anului precedent).....	1
Diagrama 2. Indicatorii gradului de deschidere a economiei (%)	2
Diagrama 3. Balanța de plăți a Republicii Moldova – componente principale (mil. USD).....	3
Diagrama 4. Contul curent – componente principale (mil. USD)	4
Diagrama 5. Balanța comerțului cu bunuri, pe zone geografice (FOB-FOB).....	6
Diagrama 6. Principalii parteneri comerciali (mil. USD)	6
Diagrama 7. Exportul și importul de bunuri pe categorii și zone geografice	7
Diagrama 8. Importul de produse energetice și electricitate (prețuri FOB), (mil. USD)	9
Diagrama 9. Balanța serviciilor	12
Diagrama 10. Exportul și importul de servicii, pe principalele tipuri, în trimestrul III 2024, mil. USD	13
Diagrama 11. Evoluția veniturilor primare	14
Diagrama 12. Evoluția veniturilor secundare, componente de bază	15
Diagrama 13. Remiterile personale, pe componente și zone geografice.....	16
Diagrama 14. Evoluția contului de capital	18
Diagrama 15. Contul financiar, active și pasive pe categorii funcționale, în trimestrul III 2024 (mil.USD).....	19
Diagrama 16. Împrumuturi externe (pasive, fără cele intragrup), valorificări și rambursări, în trimestrul III 2024 (mil. USD).....	21
Diagrama 17. Principalii creditori ai administrației publice, în trimestrul III 2024.....	21
Diagrama 18. Poziția investițională internațională netă, la sfârșitul perioadei, pe sectoare instituționale (% la PIB).....	23
Diagrama 19. Structura activelor financiare și pasivelor externe, pe categorii funcționale, la sfârșitul perioadei (%)	24
Diagrama 20. Indicatorii suficienței activelor oficiale de rezervă, la sfârșitul perioadei	25
Diagrama 21. Poziția investițiilor directe**, capitalul propriu, pe zone geografice, la sfârșitul perioadei	26
Diagrama 22. Investițiile directe, capitalul propriu acumulat la 30.09.2024, pe activități economice (conform CAEM-2).....	26
Diagrama 23. Structura activelor financiare și ce a pasivelor externe, pe scadențe, la sfârșitul perioadei (%)	27
Diagrama 24. Evoluția datoriei externe publice, la sfârșitul perioadei, pe scadențe (conform maturității originale) și pe instrumente (mil. USD)	30
Diagrama 25. Structura pe creditori a datoriei externe publice, la sfârșitul perioadei (%)	31
Diagrama 26. Datoria externă privată, la sfârșitul perioadei (conform maturității originale), (mil. USD)	33
Diagrama 27. Structura datoriei private, pe sectoare instituționale, la sfârșitul perioadei (mil. USD)	34
Diagrama 28. Structura pe creditori a datoriei private sub formă de împrumuturi la 30.09.2024	34

Lista tabelelor:

Tabelul 1. Indicatorii macroeconomici principali ai Republicii Moldova	2
Tabelul 2. Balanța de plăți a Republicii Moldova (MBP6), agregate principale (mil. USD).....	3
Tabelul 3. Principalele componente ale contului curent al balanței de plăți, raportate la PIB.....	4
Tabelul 4. Contribuția principalelor categorii de bunuri la modificarea totală (p.p.)	8
Tabelul 5. Contribuția principalelor categorii de servicii la modificarea totală (p.p.).....	12
Tabelul 6. Serviciile de informatică, pe principalele tipuri	13
Tabelul 7. Sursele de acoperire a necesarului net de finanțare, fluxuri financiare nete	19
Tabelul 8. Investiții directe, intrări și ieșiri de capital (mil. USD)	20
Tabelul 9. Indicatorii principali aferenți poziției investiționale internaționale, la sfârșitul perioadei (MBP6)	22
Tabelul 10. Poziția investițională internațională (MBP6), (mil. USD)	22
Tabelul 11. Datoria externă brută, la sfârșitul perioadei	28
Tabelul 12. Indicatorii principali aferenți datoriei externe, la sfârșitul perioadei.....	28
Tabelul 13. Serviciul datoriei externe, plăți efective	29
Tabelul 14. Datoria externă publică: scadența restantă pe termen scurt, pe sectoare, la sfârșitul perioadei (mil. USD).....	30
Tabelul 15. Datoria externă sub formă de împrumuturi, alocări de DST și titluri de angajamente, pe creditori, la sfârșitul perioadei (mil. USD)	32
Tabelul 16. Datoria externă privată: scadența restantă pe termen scurt, pe sectoare, la sfârșitul perioadei (mil. USD).....	35

Lista abrevierilor:

AID – Asociația Internațională pentru Dezvoltare
BCDMN – Banca pentru Comerț și Dezvoltare a Mării Negre
BDCE – Banca pentru Dezvoltare a Consiliului Europei
BEI – Banca Europeană pentru Investiții
BERD – Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIRD – Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BNM – Banca Națională a Moldovei
BNS – Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova
BM – Banca Mondială
CFI – Corporația Financiară Internațională
CIF – Cost, insurance, freight (cost, asigurare, navlu)
CSI – Comunitatea Statelor Independente
DE – datoria externă
DST – drepturi speciale de tragere (XDR)
EUR – euro
f.a.p. – față de anul precedent / față de perioada similară a anului precedent
FIDA – Fondul Internațional pentru Dezvoltarea Agriculturii
FMI – Fondul Monetar Internațional
FOB – free on board (franco la bord)
GP – gospodăriile populației
IFSLSGP – instituții fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației
ISD – investiții străine directe
IMTS - International Merchandise Trade Statistics: Concepts and Definitions, 2010 (Statistica comerțului internațional cu bunuri: concepte și definiții, 2010)
IVF – indicii valorii unitare
IVU – indicii volumului fizic
NEFCO – Corporația Financiară Nordică de Mediu (Nordic Environment Finance Corporation)
n.a.p. – neincluse în altă parte
MBP6 - Manualul „Balanța de plăți și poziția investițională internațională”, ediția a VI-a
M2 – masa monetară M2
mil. – milioane
OECD – Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (Organisation for Economic Co-operation and Development)
PIB – produsul intern brut
PII – poziția investițională internațională
p.p. – puncte procentuale
SRTI – Sistemul de raportare a tranzacțiilor internaționale
UAT – unități administrativ-teritoriale
UE – Uniunea Europeană (fără Marea Britanie)
USD – dolarul Statelor Unite ale Americii

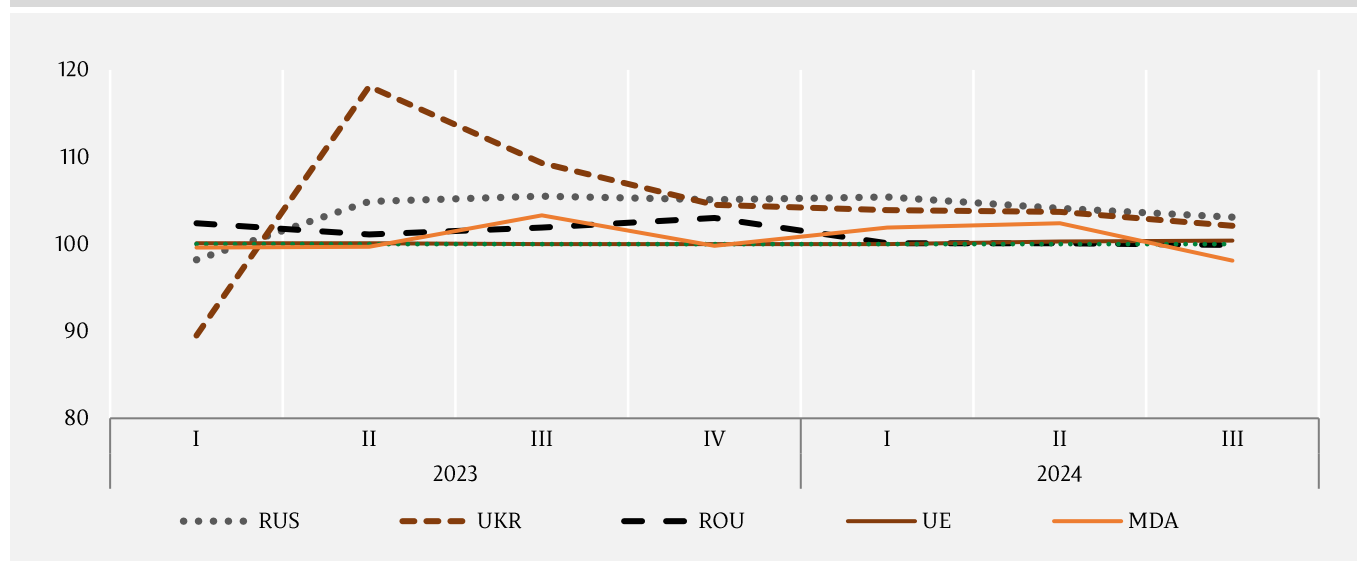
Conturile internaționale ale Republicii Moldova în trimestrul III 2024 (date provizorii)

Contextul național și internațional

În trimestrul III 2024, atât economia Republicii Moldova, cât și a principalului său partener comercial, România, au înregistrat scăderi, în timp ce în Ucraina, Rusia și UE au avut loc redresări ale economiilor. Astfel, PIB-ul Republicii Moldova s-a diminuat (în termeni reali) cu 1,9 la sută f.a.p. (diagrama 1, tabelul 1).

PIB-ul Republicii Moldova și cel al României au scăzut, în trimestrul III 2024, în timp ce ceilalți parteneri comerciali au continuat redresarea economiilor.

Diagrama 1. PIB, indicii volumului fizic (% față de același trimestru al anului precedent)

Surse: Autoritățile naționale de statistică, OECD.Stat

Pe partea resurselor, diminuarea PIB-ului a fost cauzată de scăderile înregistrate de agricultură, silvicultură și pescuit, de comerțul cu ridicata și cu amănuntul, de tranzacțiile imobiliare și de producția și furnizarea de energie electrică și termică. Concomitent, construcțiile, activitățile financiare și asigurările, precum și informațiile și comunicațiile au influențat PIB-ul în sensul creșterii.

Pe partea utilizărilor, PIB-ul a fost influențat negativ de exportul net de bunuri și servicii și de reducerea consumului final al administrației publice, iar în sensul creșterii - de consumul final al gospodăriilor populației și formarea brută de capital fix.

În trimestrul III 2024, raportul de schimb¹ în comerțul exterior cu bunuri, la fel ca și în trimestrul II 2024, a fost unul favorabil (105,7 la sută), ameliorându-se comparativ cu trimestrul III 2023 (+17,0 p.p.), pe seama prețurilor mai mari ale bunurilor exportate decât ale celor importate.

¹ Calculat în baza datelor BNS privind indicii valorii unitare la export și import.

Tabelul 1. Indicatorii macroeconomici principali ai Republicii Moldova

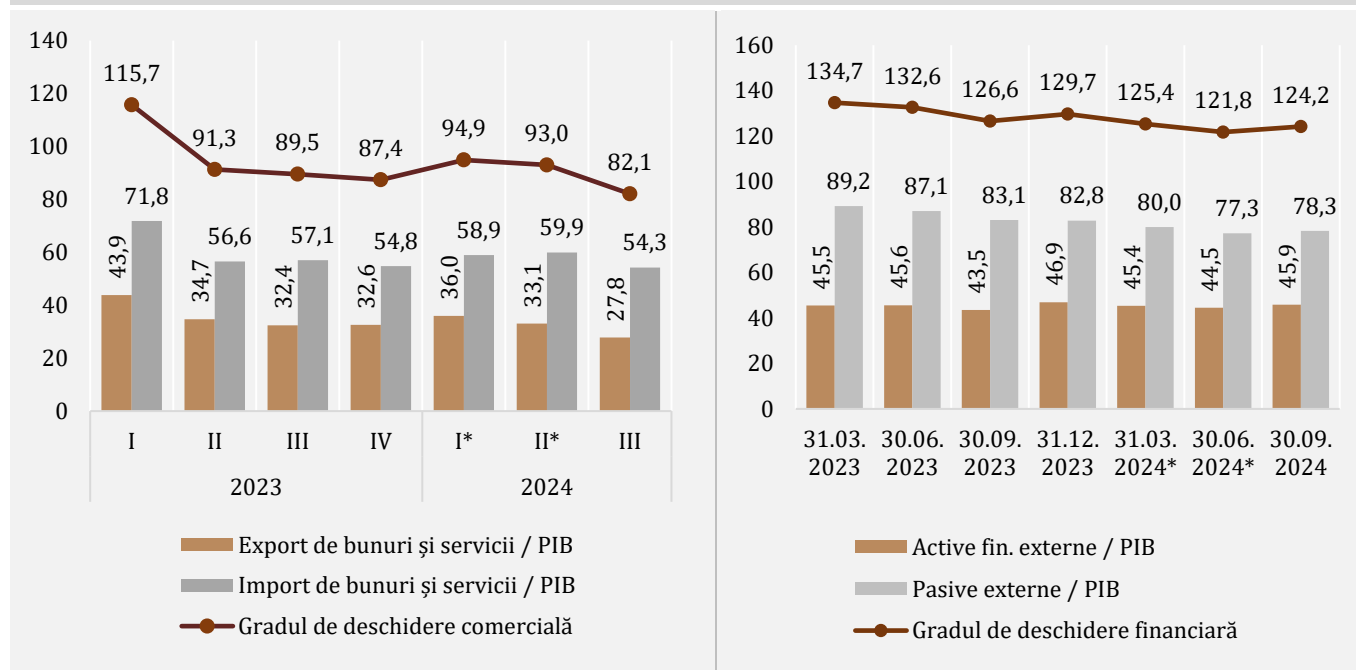
	UM	2023				2024		
		I	II	III	IV	I*	II*	III
PIB, prețuri curente	mil. lei	64 773	71 269	80 835	83 589	67 416	74 822	90 891
PIB, prețuri curente	mil. USD	3 437	3 970	4 510	4 660	3 800	4 210	5 162
PIB, IVF	%	99,6	99,7	103,3	99,8	101,9	102,4	98,1
Export de bunuri, IVF	%	106,9	93,9	115,1	110,1	96,2	89,9	83,3
Export de bunuri, IVU	%	94,4	84,1	85,6	88,9	89,4	98,5	103,4
Import de bunuri, IVF	%	107,7	96,0	88,5	98,1	104,1	107,6	115,0
Import de bunuri, IVU	%	105,1	93,1	96,6	92,8	89,7	97,2	97,8
Raportul de schimb în comerțul exterior cu bunuri	%	89,8	90,3	88,6	95,8	99,7	101,3	105,7
Rata de schimb medie pe perioadă	MDL / USD	18,8453	17,9513	17,9229	17,9357	17,7414	17,7721	17,6066
Contul curent / PIB	%	-14,3	-9,7	-12,3	-9,9	-11,3	-16,8	-17,2
Remiterile personale / PIB	%	13,5	12,8	10,9	10,3	11,4	11,4	8,9
Fluxurile de ISD (acumularea netă de pasive) / PIB	%	3,9	1,6	2,4	1,1	1,2	1,4	3,0

Sursa: Elaborat de BNM în baza datelor BNS

* date revizuite

În trimestrul III 2024, atât deschiderea comercială a economiei, cât și deschiderea financiară s-au diminuat.

Diagrama 2. Indicatorii gradului de deschidere a economiei (%)

I. Balanța de plăți a Republicii Moldova în trimestrul III 2024 (date provizorii)

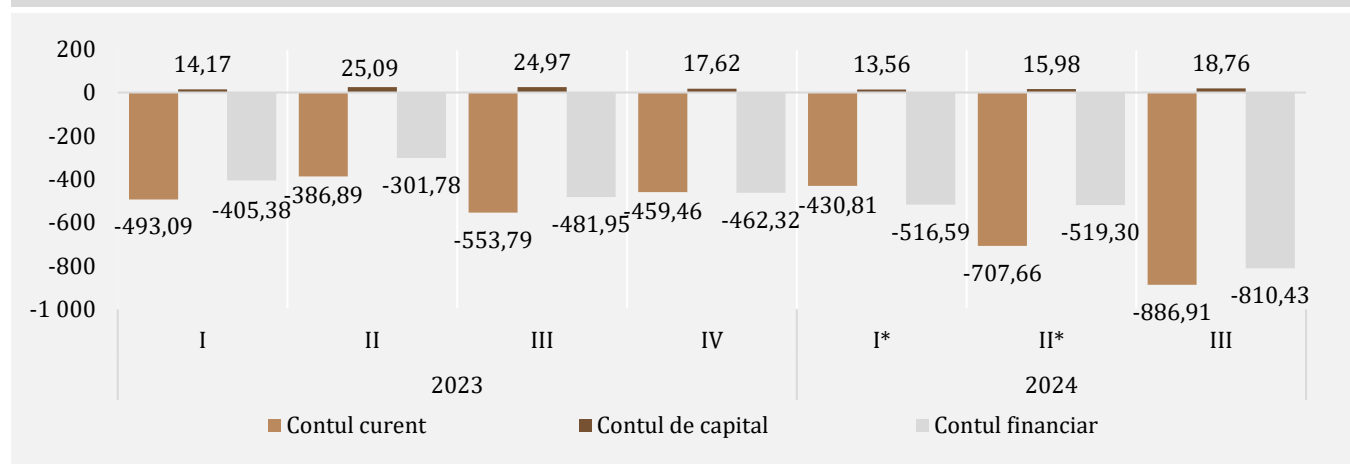
Balanța de plăți – prezentare generală

Conform datelor preliminare, în trimestrul III 2024, deficitul contului curent al balanței de plăți s-a majorat substanțial totalizând 886,91 mil. USD, în special pe seama majorării deficitului balanței comerciale (diagrama 3, tabelul 2).

Suma soldurilor contului curent și contului de capital denotă că, drept rezultat al tranzacțiilor curente și de capital ale rezidenților Republicii Moldova cu nerezidenții, **necesarul net de finanțare externă**, în trimestrul III 2024, a constituit 868,15 mil. USD. Principalele surse de finanțare a deficitului contului curent au fost numerarul și depozitele, activele de rezervă, investițiile directe și împrumuturile.

În trimestrul III 2024, deficitul contului curent a crescut, iar contul financiar a înregistrat intrări nete de mijloace financiare insuficiente acoperirii acestuia.

Diagrama 3. Balanța de plăți a Republicii Moldova – componente principale (mil. USD)

* date revizuite

Tabelul 2. Balanța de plăți a Republicii Moldova (MBP6), agregate principale (mil. USD)

	2023				2024		
	I	II	III	IV	I*	II*	III
CONTUL CURENT	-493,09	-386,89	-553,79	-459,46	-430,81	-706,80	-886,91
Bunuri	-1 231,26	-1 058,56	-1 294,21	-1 285,06	-1 084,26	-1 372,80	-1 594,72
Servicii	270,48	191,20	182,32	250,90	211,78	242,00	229,12
Venituri primare	68,12	68,45	41,59	88,59	76,28	49,22	-10,73
Venituri secundare	399,57	412,02	516,51	486,11	365,39	374,78	489,42
CONTUL DE CAPITAL	14,17	25,09	24,97	17,62	13,56	15,98	18,76
Necesarul net de finanțare	-478,92	-361,80	-528,82	-441,84	-417,25	-690,82	-868,15
CONTUL FINANCIAR	-405,38	-301,78	-481,95	-462,32	-516,59	-519,30	-810,43
Investiții directe, net	-131,08	-61,46	-105,91	-43,14	-26,07	-43,04	-137,48
Investiții de portofoliu, net	0,73	0,20	0,30	8,15	-0,26	-0,17	1,68
Alte investiții, net	-430,60	-488,79	-412,22	-878,91	-497,36	-386,07	-933,33
Numerar și depozite	-169,55	-337,88	-427,49	-491,63	-388,58	-595,71	-879,42
Împrumuturi	-197,01	-51,65	42,69	-306,93	1,63	66,87	-136,16
Credite comerciale și avansuri	-64,89	-100,03	-28,19	-81,12	-111,18	141,99	81,48
Alte creanțe / angajamente	0,85	0,77	0,77	0,77	0,77	0,77	0,77
Active de rezervă	155,57	248,27	35,88	451,58	7,10	-90,02	258,70
Erori și omisiuni nete	73,54	60,02	46,87	-20,48	-99,34	171,52	57,72

* date revizuite

1. Contul curent

Contul curent

-886,91 mil. USD

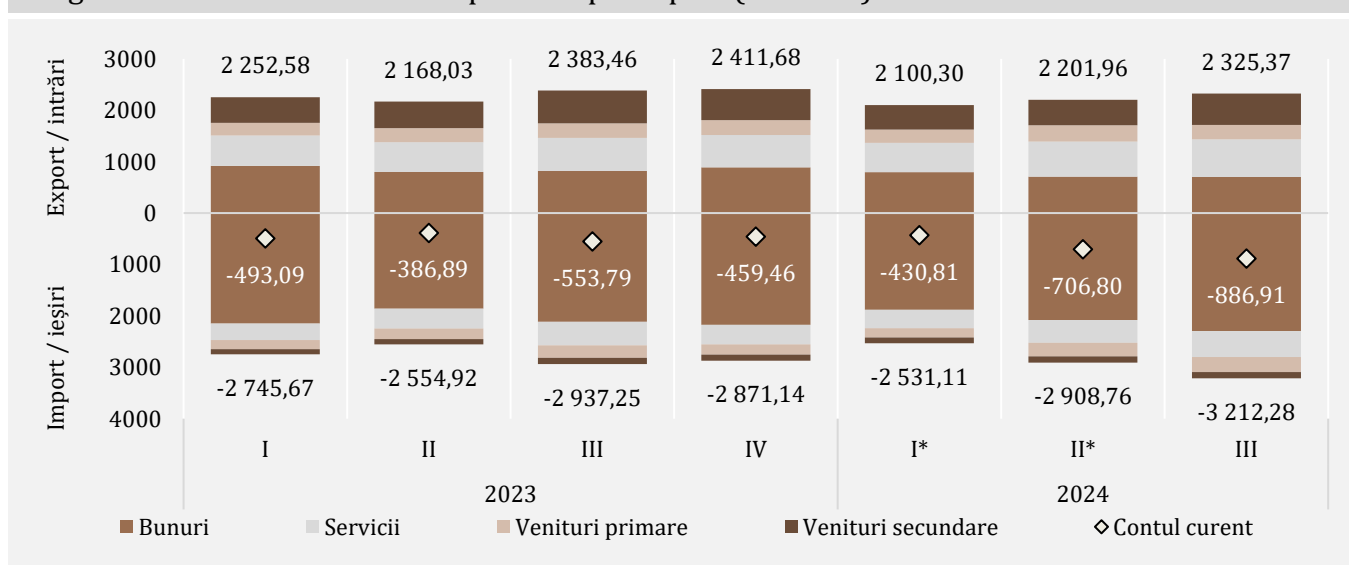
-17,2 la sută raportat la PIB

Conform datelor preliminare, în trimestrul III 2024, deficitul **contului curent** al balanței de plăți a Republicii Moldova a totalizat -886,91 mil. USD și s-a majorat cu 60,2 la sută f.a.p., pe seama creșterii deficitului comerțului exterior cu bunuri, înregistrării unui

sold negativ la veniturile primare și scăderii excedentului veniturilor secundare (diagrama 4). Raportul dintre deficitul contului curent și PIB a fost de 17,2 la sută, cu 4,9 p.p. mai mare f.a.p. (tabelul 3).

Majorarea deficitului contului curent din trimestrul III 2024, a fost determinată de creșterea deficitului comerțului exterior cu bunuri și de diminuarea excedentelor veniturilor primare și secundare.

Diagrama 4. Contul curent – componente principale (mil. USD)

* date revizuite

Tabelul 3. Principalele componente ale contului curent al balanței de plăți, raportate la PIB

	2023				2024			2024 III / 2023 III
	I	II	III	IV	I*	II*	III	
	%							p.p
Contul curent	-14,3	-9,7	-12,3	-9,9	-11,3	-16,8	-17,2	-4,9
Balanța comercială	-28,0	-21,8	-24,7	-22,2	-23,0	-26,9	-26,5	-1,8
Export de bunuri și servicii	43,9	34,7	32,4	32,6	36,0	33,1	27,8	-4,6
Import de bunuri și servicii	71,8	56,6	57,1	54,8	58,9	59,9	54,3	-2,8
Balanța veniturilor primare	2,0	1,7	0,9	1,9	2,0	1,2	-0,2	-1,1
Intrări de venituri primare, dintre care:	7,2	6,9	6,3	6,2	6,8	7,5	5,4	-0,9
Remunerarea salariaților	6,1	5,6	5,1	4,9	5,2	6,0	4,2	-0,9
Ieșiri de venituri primare, dintre care:	5,2	5,2	5,4	4,3	4,8	6,3	5,6	0,2
Venituri din investiții	4,4	4,4	4,8	3,6	4,0	5,6	5,1	0,3
Balanța veniturilor secundare	11,6	10,4	11,5	10,4	9,6	8,9	9,5	-2,0
Intrări de venituri secundare, dintre care:	14,5	13,0	14,1	13,0	12,5	11,8	11,8	-2,3
Transferuri personale	7,9	7,5	6,3	5,8	6,6	5,9	5,0	-1,3
Cooperarea internațională curentă	2,8	2,1	4,5	4,0	2,2	1,8	3,1	-1,5
Ieșiri de venituri secundare	2,9	2,6	2,7	2,5	2,9	2,9	2,3	-0,3
Contul de capital	0,4	0,6	0,6	0,4	0,4	0,4	0,4	-0,2
Necesarul net de finanțare**	-13,9	-9,1	-11,7	-9,5	-11,0	-16,4	-16,8	-5,1

* date revizuite

**soldul conturilor curent și de capital

1.1. Comerțul exterior cu bunuri

În trimestrul III 2024, deficitul *comerțului exterior* cu bunuri, conform balanței de plăți, a constituit 1 594,72 mil. USD și s-a majorat cu 23,2 la sută f.a.p., ca urmare a creșterii importului cu 8,6 la sută, până la 2 296,25 mil. USD și a scăderii exportului de bunuri, cu 14,5 la sută până la 701,53 mil. USD.

Exportul / importul de bunuri din balanța de plăți diferă de Statistica comerțului internațional cu bunuri elaborată și publicată de către BNS (IMTS), având la bază cerințe metodologice diferite

Exportul și importul de bunuri în balanța de plăți (BP) sunt estimate în baza comerțului exterior cu bunuri elaborat de BNS. Statistica comerțului exterior cu bunuri (IMTS) se bazează pe principiul **țării de consum/origine**, iar înregistrarea se face în momentul în care bunurile **trec hotarul țării**.

Pentru elaborarea datelor conform BP, din datele BNS se exclud bunurile pentru/după prelucrare, pentru care nu are loc schimbul dreptului de proprietate. De asemenea, se exclud, până în trimestrul III 2023, vânzările magazinelor duty-free (ulterior în urma schimbărilor în reglementările vamale și fiscale acest regim a fost anulat). Datele se completează cu valoarea procurărilor în porturi și exportul net de mărfuri negociate peste hotare (ce au loc în afara teritoriului economic al țării și nu sunt parte a IMTS) și cu estimările privind exportul/importul efectuat de persoanele fizice. Importul în cadrul IMTS se reflectă în prețuri CIF iar în BP se reflectă în prețuri FOB, respectiv valoarea FOB este estimată de către BNM.

Începând cu trimestrul IV 2022, în legătură cu practica de stocare în afara teritoriului țării a resurselor energetice procurate (în special gaz natural), ce presupune că schimbul de proprietate și intrarea în țară a gazului importat se produc în perioade diferite, se fac ajustări suplimentare la importul de resurse energetice, în baza informațiilor de la agenții-importatori. Ajustarea negativă indică o valoare mai mare a gazului introdus/importat în țară comparativ cu valoarea gazului procurat în perioada de referință (s-a consumat gazul procurat anterior și stocat în străinătate), pe când ajustarea pozitivă indică procurarea unor volume de gaz mai mari comparativ cu cele intrate/importate în țară în perioada de referință (gazul procurat fiind stocat în străinătate pentru consumul ulterior).

Ajustările suplimentare la exportul și importul de bunuri conform balanței de plăți (mil. USD)

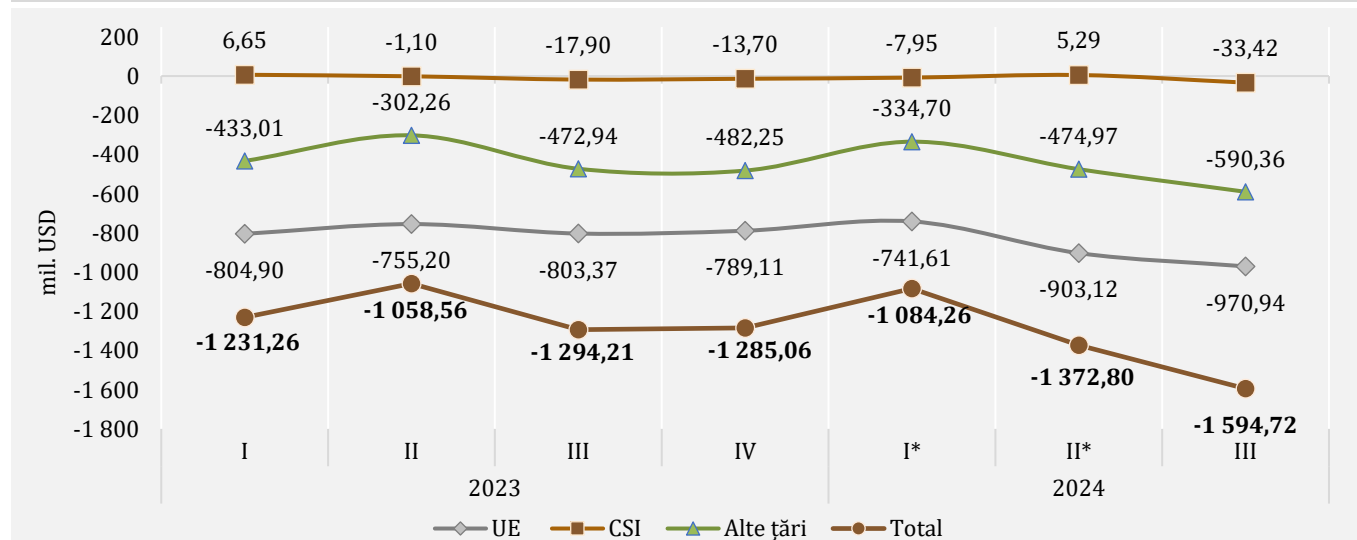
	2023				2024		
	I	II	III	IV	I*	II*	III
Export de bunuri FOB (BP) - MBP 6	916,37	799,99	820,20	888,94	797,75	708,73	701,53
Export conform IMTS	1 072,05	970,12	973,81	1 032,20	921,48	859,05	838,29
Ajustări operate de BNM, din care:	-155,68	-170,13	-153,61	-143,26	-123,73	-150,32	-136,76
Bunuri pentru prelucrare	-168,69	-183,37	-164,13	-159,02	-142,02	-170,48	-155,06
Procurări în magazinele duty-free	-3,98	-4,22	-5,81				
Procurări în porturi	13,46	14,24	13,37	12,31	12,47	14,09	13,88
Export efectuat de persoane fizice	3,64	3,10	2,93	3,32	5,34	5,66	4,08
Export net de mărfuri negociate peste hotare	-0,11	0,12	0,03	0,13	0,48	0,41	0,34
Import de bunuri FOB (BP) - MBP 6	2 147,63	1 858,55	2 114,41	2 174,00	1 882,01	2 081,53	2 296,25
Import (CIF) conform IMTS	2 306,91	2 065,09	2 040,55	2 260,79	2 155,07	2 161,13	2 297,68
Ajustări operate de BNM, din care:	-159,28	-206,54	73,86	-86,79	-273,06	-79,60	-1,43
Bunuri pentru prelucrare (FOB)	-114,84	-122,70	-105,51	-107,75	-96,47	-108,85	-96,68
Recalcularea din prețuri CIF în FOB	-80,31	-81,55	-78,93	-87,29	-86,85	-85,18	-90,42
Importul bancnotelor și monedelor				0,35	2,14	0,03	0,76
Procurări în porturi	13,41	12,14	14,42	13,67	11,24	12,31	15,05
Import efectuat de persoane fizice	68,49	78,71	105,24	150,88	104,77	103,38	111,17
Resurse energetice	-46,03	-93,14	138,64	-56,65	-207,89	-1,29	58,69

* date revizuite

Din punct de vedere geografic, creșterea deficitului comerțului cu bunuri a fost generată de aprofundarea deficitelor cu toate zonele, în special cu UE (-167,57 mil. USD), cu alte țări (-117,42 mil. USD) și CSI (-15,52 mil. USD), (diagrama 5).

În trimestrul III 2024, deficitele comerțului cu bunuri cu toate zonele geografice s-au adâncit comparativ cu perioada similară a anului precedent.

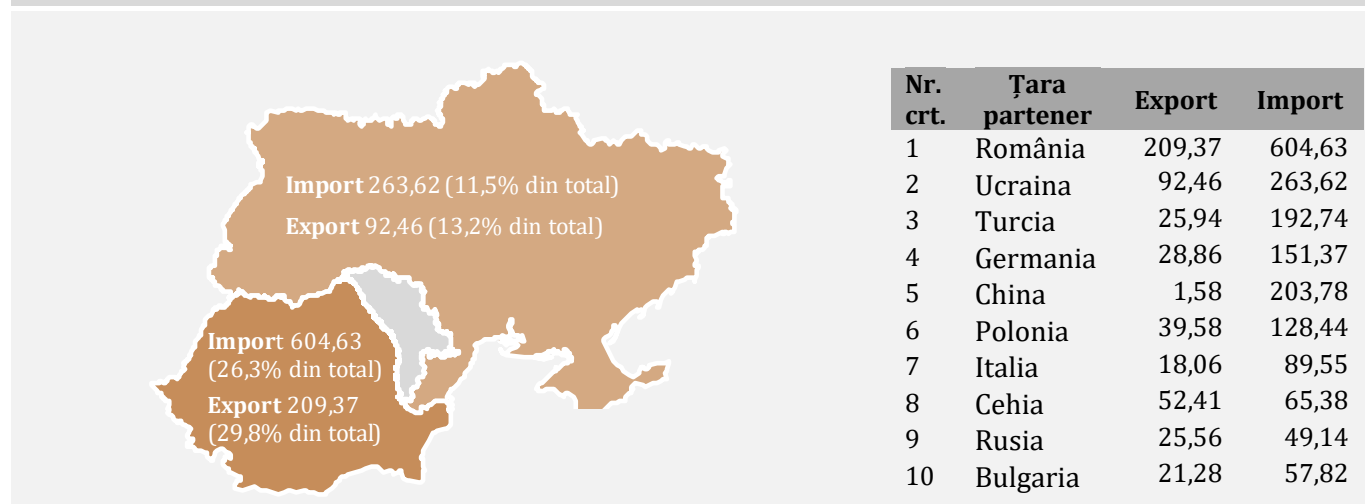
Diagrama 5. Balanța comerțului cu bunuri, pe zone geografice (FOB-FOB)

Sursa: Elaborat de BNM în baza datelor BNS
* date revizuite

România și Ucraina au fost principalele țări partenere ale Republicii Moldova atât la exportul, cât și la importul de bunuri.

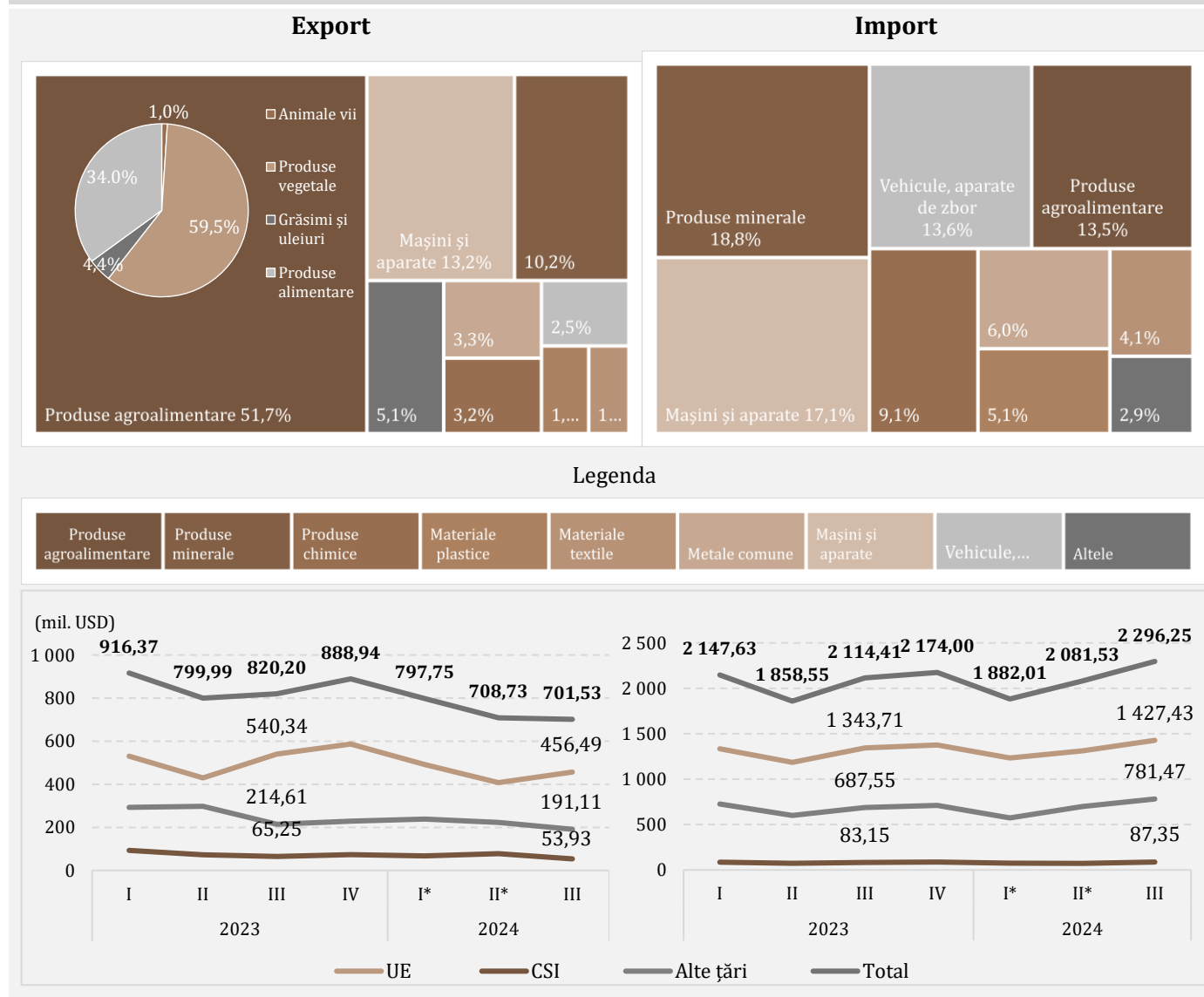
Diagrama 6. Principalii parteneri comerciali (mil. USD)

În trimestrul III 2024, **exportul de bunuri** a totalizat, 701,53 mil. USD și a scăzut cu 14,5 la sută (-118,67 mil. USD) comparativ cu perioada similară a anului 2023, în special ca urmare a diminuării cu 15,5 la sută (-83,85 mil. USD) a exportului către UE, cu 11,0 la sută (-23,50 mil. USD) a celui către alte țări și cu 17,3 la sută (-11,32 mil. USD) a exportului către CSI (diagrama 7, anexa 5).

Diminuarea exportului de bunuri a fost determinată de scăderea exportului către toate cele trei zone geografice, în timp ce livrările s-au majorat. Produsele agroalimentare au fost în continuare principala categorie de bunuri exportate, iar produsele minerale – principala categorie de bunuri importate.

Diagrama 7. Exportul și importul de bunuri pe categorii și zone geografice

Sursa: Elaborat de BNM în baza datelor BNS

* date revizuite

Cea mai mare contribuție negativă la evoluția exportului total a avut-o exportul de *produse agroalimentare*, care s-a diminuat cu 15,9 la sută (-68,74 mil. USD), pe seama scăderii exportului *produselor regnului vegetal* cu 20,5 la sută (-55,51 mil. USD), *grăsimilor și uleiurilor de origine animală sau vegetală*, de 3,2 ori (-35,46 mil. USD), și a *animalelor vii și produselor regnului animal*, cu 8,9 la sută (-0,37 mil. USD), în timp ce exportul de *produse ale industriei alimentare* s-a majorat cu 21,7 la sută (+22,60 mil. USD), (tabelul 4, anexa 7). Contribuții negative la exportul total au avut și *produsele minerale*, care au scăzut cu 38,8 la sută (-45,45 mil. USD), *mașini, aparate și echipamente*, care au scăzut cu 8,1 la sută (-8,11 mil. USD), dar și *materiale plastice, cauciuc și articole din acestea* – cu 32,3 la sută (-5,99 mil. USD).

Tabelul 4. Contribuția principalelor categorii de bunuri la modificarea totală (p.p.)

	Export		Import		Sold	
	Tr. III		Tr. III		Tr. III	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Produse agroalimentare	11,0	-8,4	-0,9	1,7	-7,9	8,1
Produse minerale	-13,4	-5,5	-5,7	-5,7	-1,2	-5,8
Produse ale industriei chimice	0,5	0,1	0,4	1,1	0,4	1,8
Materiale plastice, cauciuc și articole din acestea	0,2	-0,7	-0,6	0,7	-1,1	1,6
Materiale textile și articole din acestea	-0,6	-0,5	-0,1	0,5	0,1	1,1
Metale comune și articole din metale comune	-0,1	0,7	-0,3	1,7	-0,4	2,3
Mașini și aparate, echipamente electrice și părți ale acestora	2,7	-1,0	-0,4	3,6	-2,2	6,6
Vehicule, aparate și echipamente de transport	-1,2	0,9	1,7	2,8	3,4	3,9
Altele	-31,4	0,0	-36,7	2,2	-39,8	3,6
TOTAL	-1,7	-14,5	-14,5	8,6	-5,0	23,2

* date revizuite

Importul de bunuri s-a majorat, în trimestrul III 2024, cu 8,6 la sută (+181,84 mil. USD) pe seama creșterii livrărilor din alte țări cu 13,7 la sută (+93,92 mil. USD), din UE – cu 6,2 la sută (+83,72 mil. USD) și a celor din CSI - cu 5,1 la sută (+4,20 mil. USD).

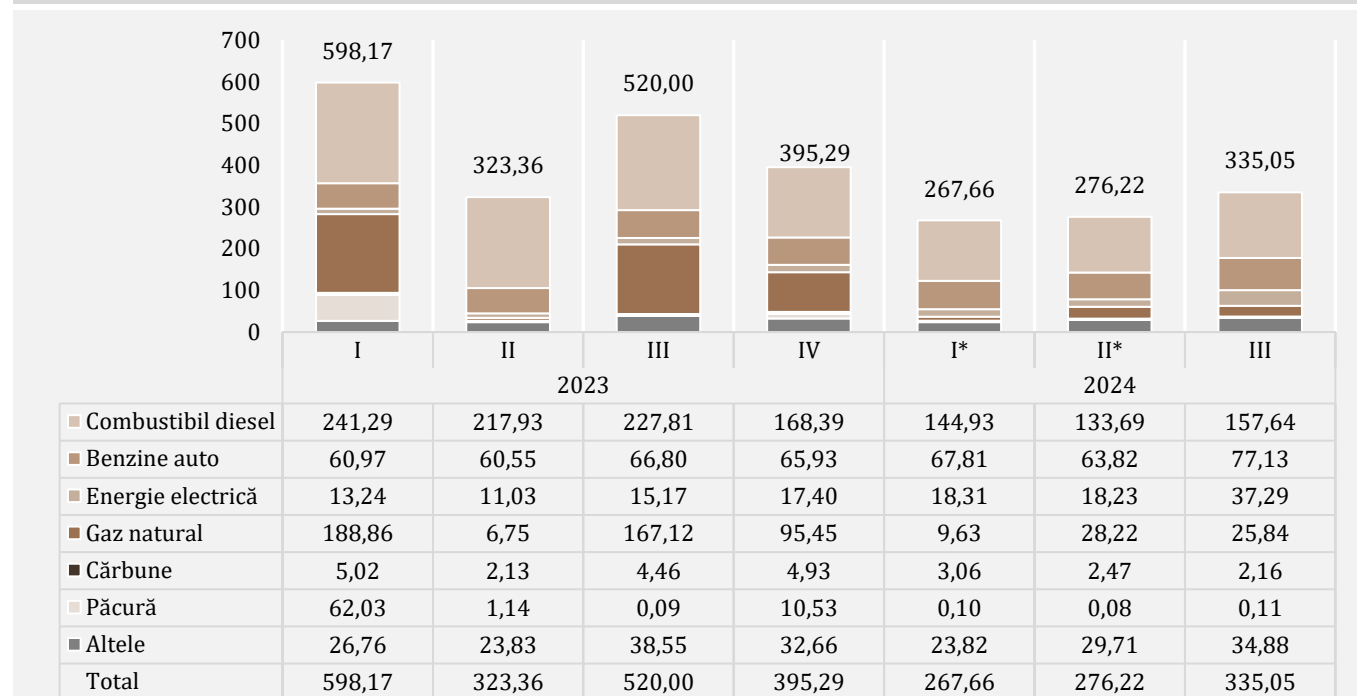
În structura importului, cea mai mare contribuție pozitivă, de 3,6 p.p., au avut-o livrările de *mașini, aparate și echipamente*, în creștere cu 24,3 la sută, până la 393,37 mil. USD și cele de *vehicule și echipamente de transport*, care s-au majorat cu 23,0 la sută, până la 312,38 mil. USD. Aceste creșteri au fost atenuate de scăderea cu 21,8 la sută, până la 432,64 mil. USD a importului de *produse minerale* (tabelul 4, anexa 8).

În trimestrul III 2024, valoarea importului de *produse energetice* a scăzut cu 35,6 la sută și a totalizat 335,05 mil. USD (diagrama 8), fiind determinată de următoarele evoluții față de trimestrul III 2023:

- *combustibilul diesel* a scăzut cu 30,8 la sută f.a.p., până la 157,64 mil. USD și a constituit 47,0 la sută din totalul importului de produse energetice și electricitate;
- *benzinele auto* - s-au majorat cu 15,5 la sută, până la 77,13 mil. USD (23,0 la sută din total);
- *energia electrică* - a crescut de 2,5 ori , până la 37,29 mil. USD (11,1 la sută din total);
- *gazul natural* a scăzut de 6,5 ori și a totalizat până la 25,84 mil. USD (7,7 la sută din total);
- *cărbunele* - a scăzut de 2,1 ori, până la 2,16 mil. USD (0,6 la sută din total);
- *păcura* s-a majorat cu 22,2 la sută, până la 0,11 mil. USD.

Scăderea importului de produse energetice și electricitate, în trimestrul III 2024 față de perioada similară a anului precedent, a fost determinată de diminuarea valorii gazului natural și combustibilului diesel importate.

Diagrama 8. Importul de produse energetice și electricitate (prețuri FOB), (mil. USD)

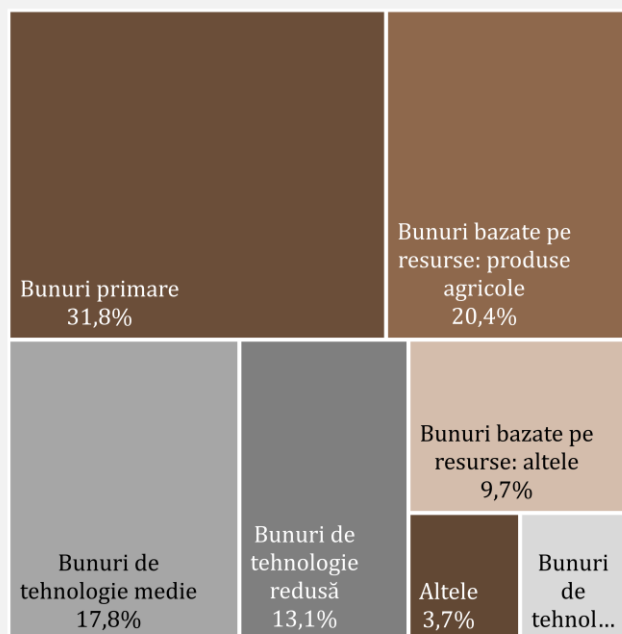

* date revizuite

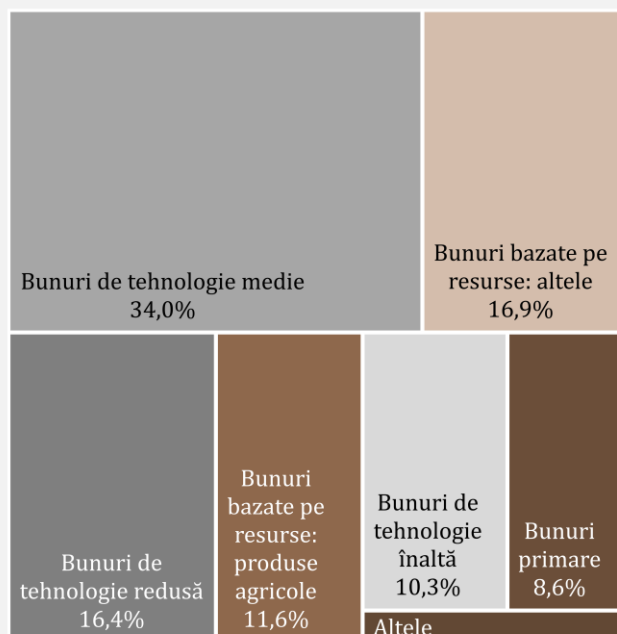
Comerțul exterior cu bunuri pe categorii

Bunurile primare au deținut ponderea principală în totalul exportului de bunuri, iar cele de tehnologie medie – în totalul importului.

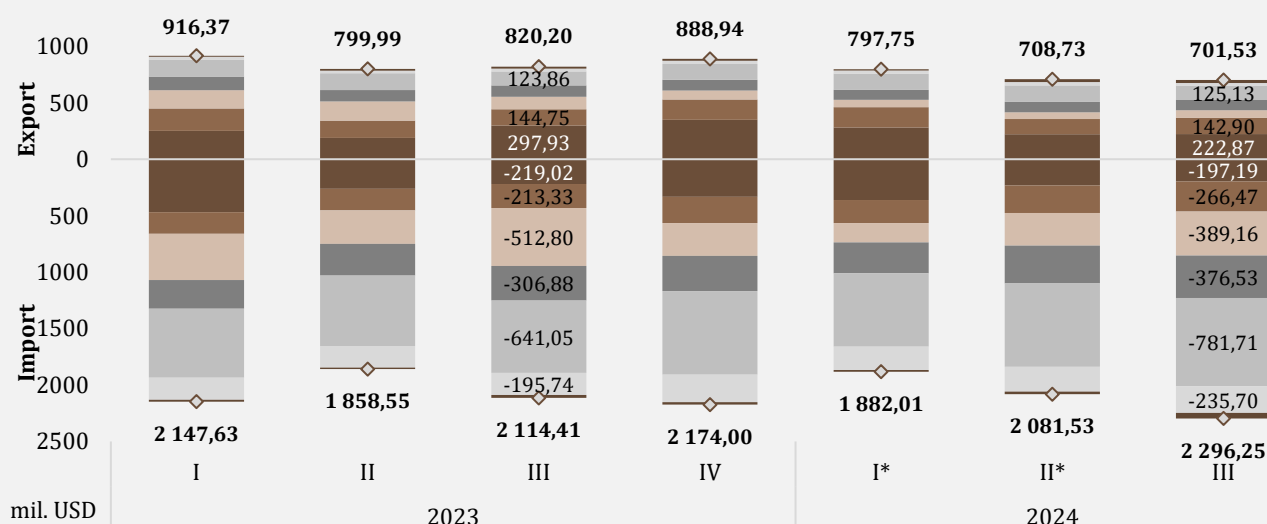
Export pe categorii tehnologice

Import pe categorii tehnologice

Bunuri primare	Bunuri bazate pe resurse: produse agricole	Bunuri bazate pe resurse: altele	Bunuri de tehnologie redusă	Bunuri de tehnologie medie	Bunuri de tehnologie înaltă	Altele
----------------	--	----------------------------------	-----------------------------	----------------------------	-----------------------------	--------

Distribuția **exportului** de bunuri în baza categoriilor tehnologice scoate în evidență următoarele:

- *Bunurile primare* au deținut aproximativ o treime din totalul exportului, fiind una din cele mai importante categorii de bunuri exportate. Astfel, în trimestrul III 2024, acestea au totalizat 222,87 mil. USD (31,8 la sută din total) și s-au diminuat cu 25,2 la sută f.a.p., influențând în cea mai mare măsură scăderea exportului total de bunuri.

- Exportul de *bunuri bazate pe resurse* a deținut 30,1 la sută din total și a însumat 211,05 mil. USD, dintre care 142,90 mil. USD (67,7 la sută) au fost produse agricole. De menționat că alte categorii de bunuri bazate pe resurse s-au diminuat cu 38,1 la sută f.a.p. și au totalizat 68,15 mil. USD.
- Exportul de *bunuri de tehnologie medie* a însumat 125,13 mil. USD (17,8 la sută din total), majorându-se cu 1,0 la sută f.a.p.;
- *Bunurile de tehnologie redusă* au totalizat 91,58 mil. USD (13,1 la sută din export) și au scăzut cu 9,2 la sută f.a.p.;
- *Bunurile de tehnologie înaltă* în trimestrul III 2024 au reprezentat doar 3,6 la sută din exporturi (sau 25,05 mil. USD, în scădere cu 0,9 la sută f.a.p.).

Importul de bunuri conform nivelurilor de tehnologie relevă următoarele:

- *Bunurile de tehnologie medie* au totalizat 781,71 mil. USD (34,0 la sută din total), cu 21,9 la sută mai mult f.a.p., această creștere determinând majorarea importului total de bunuri;
- Importul de *bunuri bazate pe resurse*: a totalizat 655,63 mil. USD (28,6 la sută din total) și s-a redus cu 9,7 la sută f.a.p. De menționat că 40,6 la sută din bunurile bazate pe resurse au fost produse agricole;
- Importul de *bunuri de tehnologie redusă* a totalizat 376,53 mil. USD (16,4 la sută din total), în creștere cu 22,7 la sută f.a.p.;
- *Bunurile de tehnologie înaltă* au constituit 10,3 la sută din totalul importului sau 235,70 mil. USD, majorându-se cu 20,4 la sută f.a.p.;
- Importul de *bunuri primare* a însumat 197,19 mil. USD (8,6 la sută din total) și a scăzut cu 10,0 la sută f.a.p.

Prezentarea distribuției exportului și importului de bunuri pe categorii tehnologice derivă din necesitatea evaluării intensității tehnologice a comerțului exterior cu bunuri și implementarea măsurilor de eficientizare a acestuia. Astfel, în baza Nomenclatorului Lall 2000, bunurile sunt clasificate în următoarele categorii:

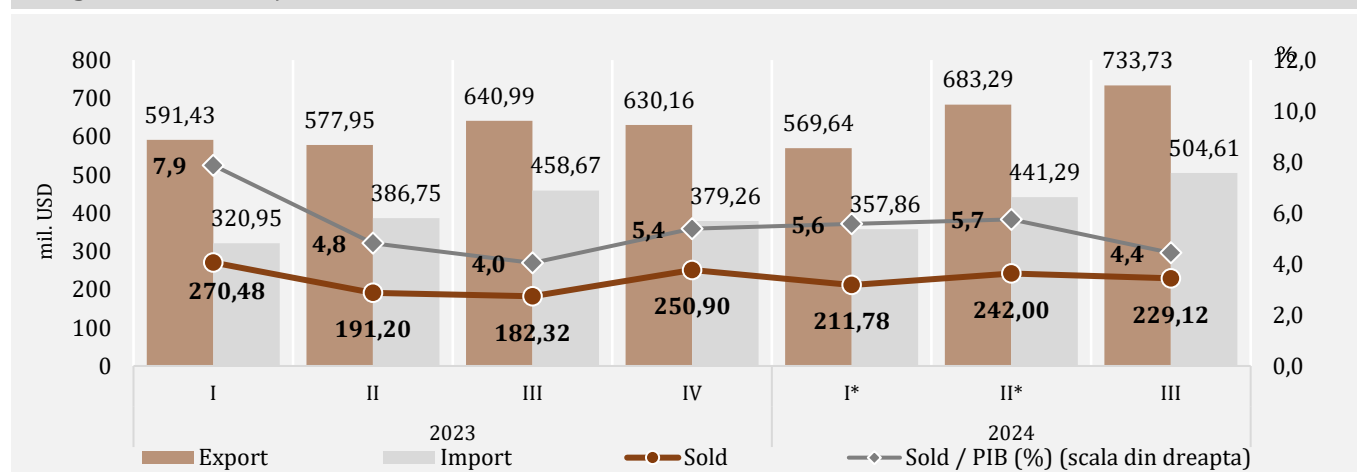
- **Bunuri primare** - bunuri care de regulă provin din resurse naturale și nu sunt supuse unor procese complexe de prelucrare și/sau transformare. Exemple de astfel de bunuri: animale vii, produse ale regnului vegetal, produse minerale, piei brute, piei finite;
- **Bunuri bazate pe resurse** - produse agricole bunuri rezultate din prelucrarea și transformarea produselor agricole brute. Acestea includ produse alimentare procesate cum ar fi grăsimile și uleiurile de origine animală, produse ale industriei alimentare, băuturile alcoolice, lemnul și articolele din lemn;
- **Bunuri de tehnologie redusă** - bunuri care implică procese tehnologice relativ simple în producția lor. Această categorie include materiale textile și articole din acestea; încălțăminte și alte produse similare care nu necesită tehnologii avansate pentru a fi fabricate;
- **Bunuri de tehnologie medie** - bunuri care necesită un nivel moderat de tehnologie în procesul de producție. Acestea includ produse ale industriei chimice; materiale plastice și articole din acestea; metale comune și articole din acestea;
- **Bunuri de tehnologie înaltă** - bunuri care necesită tehnologii avansate și inovative în producția lor. Acestea includ mașini și aparate, echipamente electrice; vehicule, aparate de zbor (aeronave); instrumente și aparate optice; arme, muniție ș.a.

1.2. Balanța serviciilor

În trimestrul III 2024, excedentul balanței *serviciilor* a totalizat 229,12 mil. USD și a sporit cu 25,7 la sută f.a.p., datorită creșterii exporturilor (+92,74 mil. USD) superioară majorării importurilor (+45,94 la sută), (diagrama 9). Evoluția pozitivă a balanței serviciilor a fost determinată de creșterea cu 18,4 la sută a excedentului înregistrat la serviciile de informatică, și majorarea de 2,3 ori, până la 37,64 mil. USD, a celui înregistrat la serviciile de călătorii (tabelul 5).

Majorarea excedentului balanței serviciilor a fost determinată de în special de evoluția înregistrată la servicii de informatică și la călătorii.

Diagrama 9. Balanța serviciilor

* date revizuite

Tabelul 5. Contribuția principalelor categorii de servicii la modificarea totală (p.p.)

	Export		Import		Sold	
	Tr. III		Tr. III		Tr. III	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Călătorii	-3,7	4,8	7,4	2,0	-23,8	11,7
Servicii de informatică	5,6	3,6	1,8	0,2	12,4	12,3
Bunuri și servicii ale administrației publice (n.a.p.)	-0,3	1,2	0,1	0,1	-1,1	3,7
Servicii de prelucrare a materiei prime aflate în proprietatea terților	0,0	0,6	0,2	-0,1	-0,2	2,3
Taxe pentru utilizarea proprietății intelectuale (n.a.p.)	0,0	0,0	-0,2	-0,1	0,4	0,2
Servicii profesionale și de consultanță managerială	2,1	-0,4	1,2	-0,4	3,6	-0,4
Transport	0,5	2,2	5,3	6,4	-8,0	-8,3
Altele	-0,2	2,5	0,1	1,9	-0,7	4,2
TOTAL	4,0	14,5	15,9	10,0	-17,4	25,7

* date revizuite

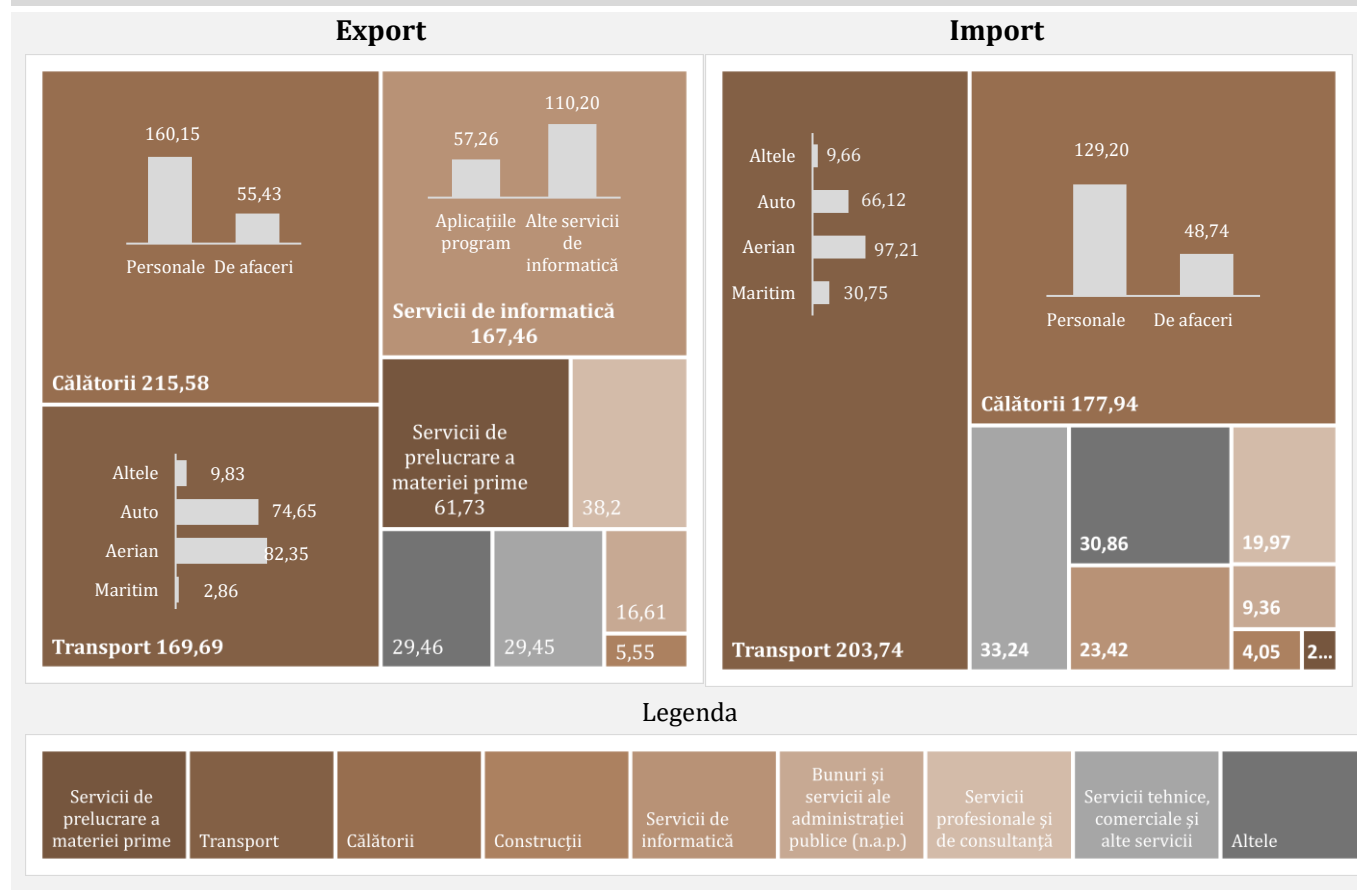
Exportul de servicii, în trimestrul III 2024, a constituit 733,73 mil. USD și s-a majorat cu 14,5 la sută f.a.p., pe seama creșterilor înregistrate la principalele categorii de servicii exportate, în special a celor de *călătorii*, care au deținut ponderea de 29,4 la sută din totalul exportului și s-au majorat cu 16,6 la sută f.a.p., până la 215,58 mil. USD (diagrama 10). Exportul serviciilor de *informatică* a sporit cu 16,1 la sută, până la 167,46 mil. USD, a serviciilor de *transport* – cu 9,2 la sută, până la 169,69 mil. USD, iar a *bunurilor și serviciilor administrației publice (n.a.p.)* – cu 80,9 la sută, până la 16,61 mil. USD.

Importul de servicii a totalizat 504,61 mil. USD și a sporit cu 10,0 la sută pe seama majorării cu 16,9 la sută a serviciilor de *transport* importate, până la 203,74 mil. USD, în special pe seama creșterii transportului aerian cu 26,4 la sută, până la 97,21 mil. USD și a transportului maritim, cu 41,9 la sută, până la 30,75 mil. USD. Importul serviciilor de *călătorii* s-a majorat cu 5,6 la sută f.a.p., până la 177,94

mil. USD, dintre care 72,6 la sută a constituit importul serviciilor de călătorii personale (129,20 mil. USD) și 27,4 la sută – călătoriile de afaceri (48,74 mil. USD).

În trimestrul III 2024, principalele categorii de servicii exportate au fost călătoriile, transportul și serviciile de informatică, iar la import – transportul și călătoriile.

Diagrama 10. Exportul și importul de servicii, pe principalele tipuri, în trimestrul III 2024, mil. USD

În trimestrul III 2024, excedentul balanței serviciilor de informatică a totalizat 144,04 mil. USD și s-a majorat cu 18,4 la sută f.a.p., în special pe seama creșterii cu 38,2 la sută a exportului serviciilor de instalare și mentenanță, care au constituit 65,8 la sută din totalul exportului de servicii de informatică (tabelul 6).

Tabelul 6. Serviciile de informatică, pe principalele tipuri

	2023				2024			2024 III / 2023 III
	I	II	III	IV	I*	II*	III	
	mil. USD							%
Balanța, dintre care:	110,91	123,33	121,67	139,84	127,34	135,84	144,04	118,4
Servicii legate de aplicațiile de program	61,49	62,67	58,17	59,80	55,30	45,58	51,15	87,9
Alte servicii de informatică**	49,42	60,66	63,50	80,04	70,04	90,26	92,89	146,3
Export dintre care:	132,34	143,19	144,29	160,60	151,60	160,91	167,46	116,1
Servicii legate de aplicațiile de program	67,53	68,37	64,53	66,64	60,98	52,62	57,26	88,7
Alte servicii de informatică**	64,81	74,82	79,76	93,96	90,62	108,29	110,20	138,2
Import, dintre care:	21,43	19,86	22,62	20,76	24,26	25,07	23,42	103,5
Servicii legate de aplicațiile de program	6,04	5,70	6,36	6,84	5,68	7,04	6,11	96,1
Alte servicii de informatică**	15,39	14,16	16,26	13,92	18,58	18,03	17,31	106,5

* date revizuite

** Servicii de instalare și mentenanță software / hardware nepersonalizate, prelucrarea datelor, web hosting etc.

1.3. Balanța veniturilor primare

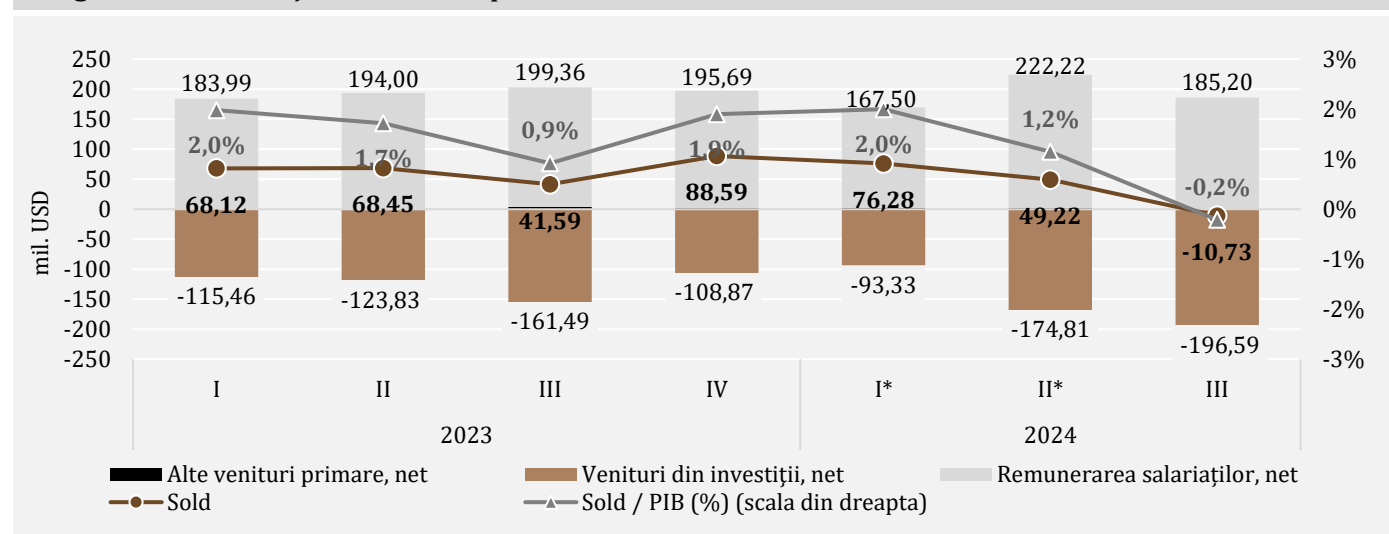
În trimestrul III 2024, *veniturile primare* au înregistrat un deficit în valoare de 10,73 mil. USD sau echivalentul a 0,2% din PIB, comparativ cu excedentul de 41,59 mil. USD înregistrat în trimestrul III 2023 (diagrama 11). Această dinamică a rezultat din creșterea ieșirilor de venituri primare cu 19,6 la sută (până la 290,54 mil. USD) comparativ cu scăderea cu 1,7 la sută a intrărilor (până la 279,81 mil. USD).

La intrările de venituri primare diminuarea a fost generată de remunerarea salariaților rezidenți pentru munca prestată patronilor nerezidenți, care a deținut o pondere de 76,7 la sută, totalizând 214,55 mil. USD, în scădere cu 6,2 la sută f.a.p. Concomitent, veniturile din gestiunea activelor de rezervă, s-au majorat cu 14,1 la sută, până la 55,03 mil. USD, însă insuficient pentru a acoperi reducerea la remunerarea salariaților.

Evoluția ieșirilor de venituri primare a fost determinată de creșterea cu 26,0 la sută, până la 224,89 mil. USD, a veniturilor din investiții directe ce revin nerezidenților, pe seama majorării profiturilor reinvestite, cu 18,9 la sută, până la 152,40 mil. USD și a dividendelor, cu 46,0 la sută, până la 66,82 mil. USD.

În trimestrul III 2024, balanța veniturilor primare a înregistrat un sold deficitar.

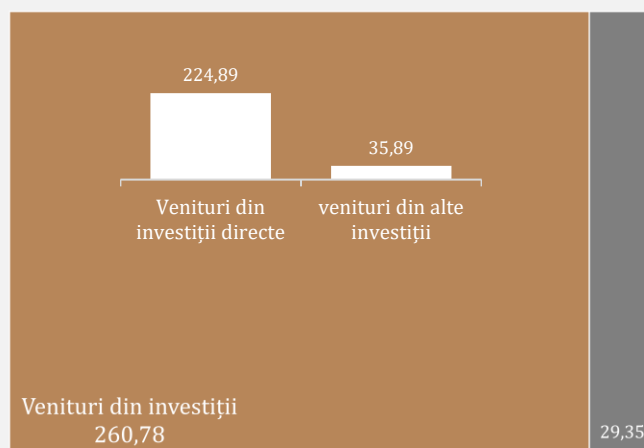
Diagrama 11. Evoluția veniturilor primare

Credit

Debit

* date revizuite

1.4. Balanța veniturilor secundare

În trimestrul III 2024, excedentul înregistrat la *veniturile secundare* a scăzut cu 5,2 la sută f.a.p., până la 489,42 mil. USD, ca urmare a diminuării atât a intrărilor de venituri secundare (-4,3 la sută), până la 610,30 mil. USD, cât și a ieșirilor (-0,3 la sută), care au constituit 120,88 mil. USD (diagrama 12).

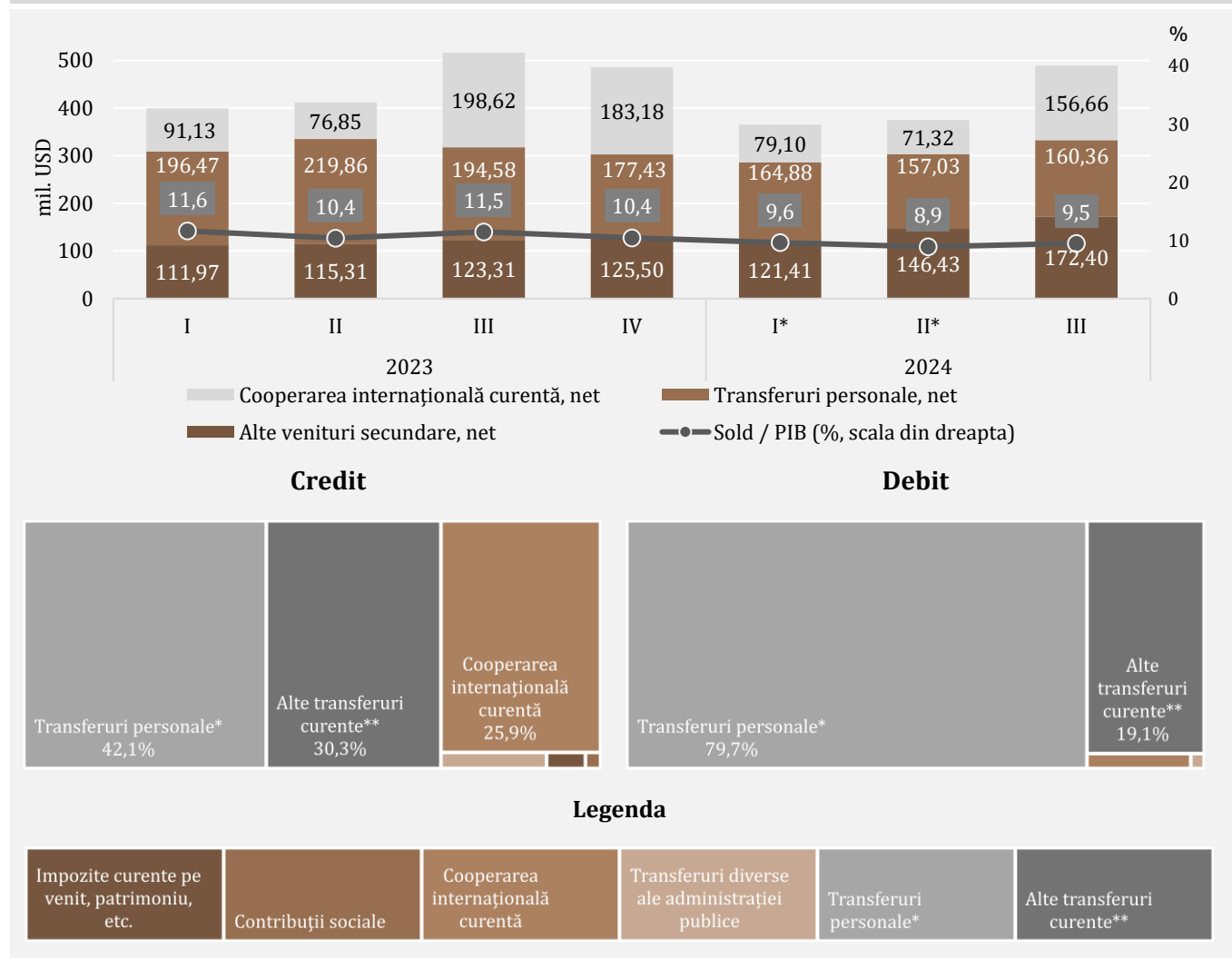
Transferurile primite de administrația publică s-au micșorat cu 30,7 la sută f.a.p. și au însumat 111,79 mil. USD, iar intrările în sectorul privat s-au majorat cu 4,7 la sută, până la 498,51 mil. USD.

Transferurile personale primite din exterior de rezidenți au scăzut cu 9,5 la sută și au constituit 256,71 mil. USD, iar ieșirile au crescut cu 8,1 la sută (până la 96,35 mil. USD).

Intrările de asistență tehnică, ajutorul umanitar și granturile acordate în cadrul cooperării internaționale pentru toate sectoarele instituționale au scăzut cu 22,9 la sută f.a.p., și au însumat 157,97 mil. USD, iar ieșirile acestora s-au diminuat de 4,8 ori și au totalizat 1,31 mil. USD.

În trimestrul III 2024, diminuarea excedentului veniturilor secundare a fost rezultatul scăderii transferurilor personale nete.

Diagrama 12. Evoluția veniturilor secundare, componente de bază

* date revizuite

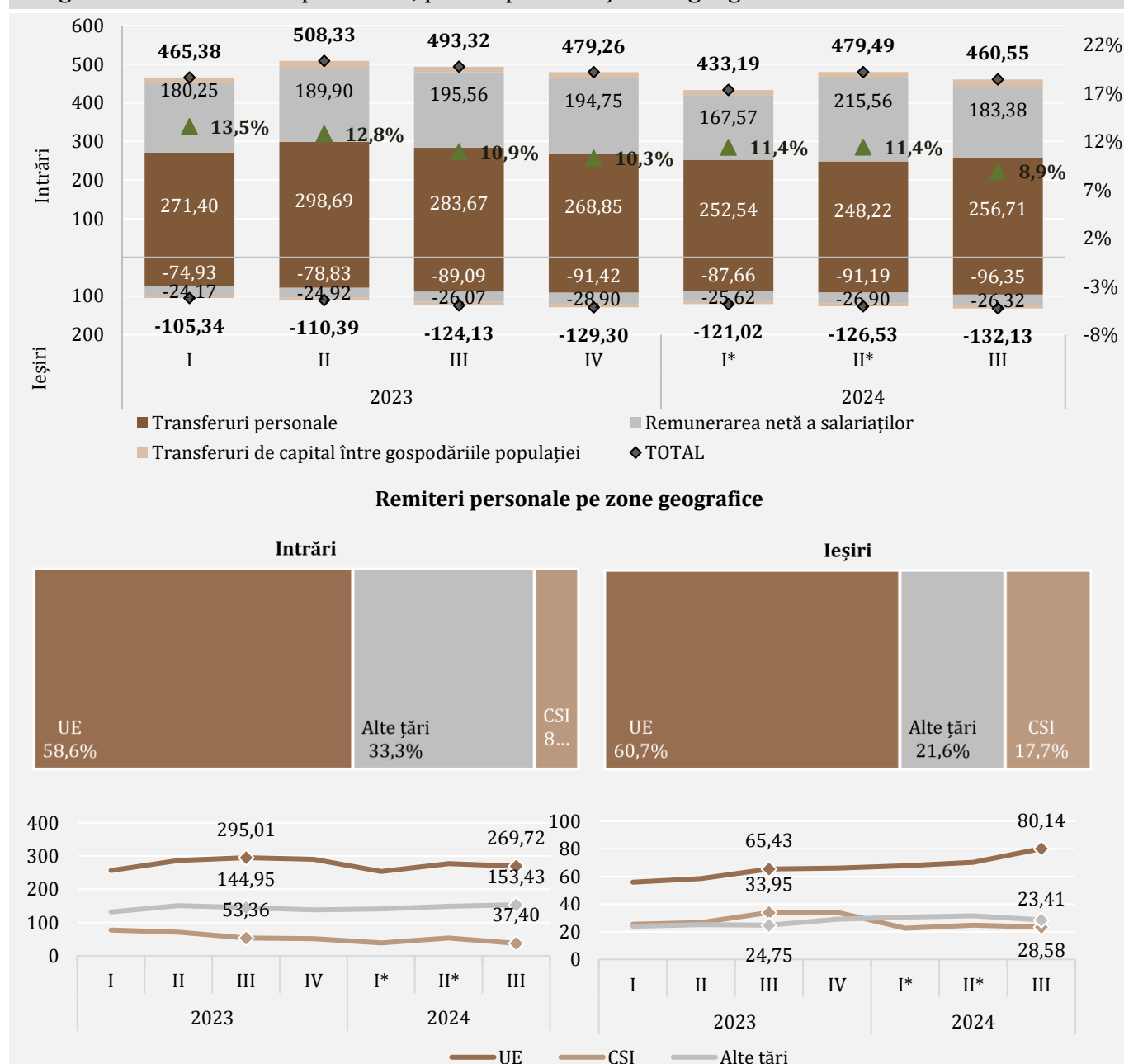
** Transferuri curente între gospodăriile populației rezidente și nerezidente

Remiteri personale (articol suplimentar la balanța de plăți)

Remiterile personale² primite de rezidenții Republicii Moldova (credit), în trimestrul III 2024, s-au diminuat cu 6,6 la sută f.a.p. și au însumat 460,55 mil. USD, ceea ce reprezintă 8,9 la sută raportat la PIB. Această micșorare a fost cauzată, în special, de diminuarea intrărilor din remunerarea netă salariaților (-12,18 mil. USD), (diagrama 13).

Diminuarea intrărilor de remiteri personale a fost cauzată de scăderea intrărilor din transferuri personale și remunerarea netă a salariaților, în timp ce ieșirile s-au majorat pe seama creșterilor la toate componentele. Atât intrările, cât și ieșirile de remiteri personale au fost majoritar din / către UE.

Diagrama 13. Remiterile personale, pe componente și zone geografice

* date revizuite

² Remiterile personale reprezintă un articol suplimentar la balanța de plăți și reflectă valoarea remunerării nete a salariaților (excluzând cheltuielile lucrătorilor suportate în țara de prestare a muncii și unele taxe și impozite achitate de rezidenți peste hotare), a transferurilor personale și a celor de capital între gospodăriile casnice, indiferent de sursa de proveniență a acestora.

Remiterile provenite din *UE* s-au diminuat cu 8,6 la sută f.a.p și au constituit 58,6 la sută din total, cele din *CSI* - cu 29,9 la sută, având o pondere de 8,1 la sută în total, iar intrările remiterilor din *alte țări* s-au majorat cu 5,9 la sută și au avut ponderea de 33,3 la sută din totalul intrărilor de remiteri personale.

Remiterile personale plătite nerezidenților (debit) au crescut cu 6,4 la sută, în special pe seama majorării transferurilor personale – cu 7,26 mil. USD, dar și a transferurilor de capital între gospodăriile populației – cu 0,49 mil. USD și a remunerării nete a salariaților – cu 0,15 mil. USD.

Creșteri ale ieșirilor au fost înregistrate pentru UE și alte țări. Astfel, cele către UE s-au majorat cu 23,4 la sută și au deținut 60,7 la sută din total, cele către *alte țări* – cu 12,4 la sută, constituind 21,6 la sută din total. Ieșirile destinate CSI s-au diminuat cu 31,5 la sută și au deținut 17,7 la sută din totalul ieșirilor de remiteri personale.

2. Contul de capital

Contul de capital

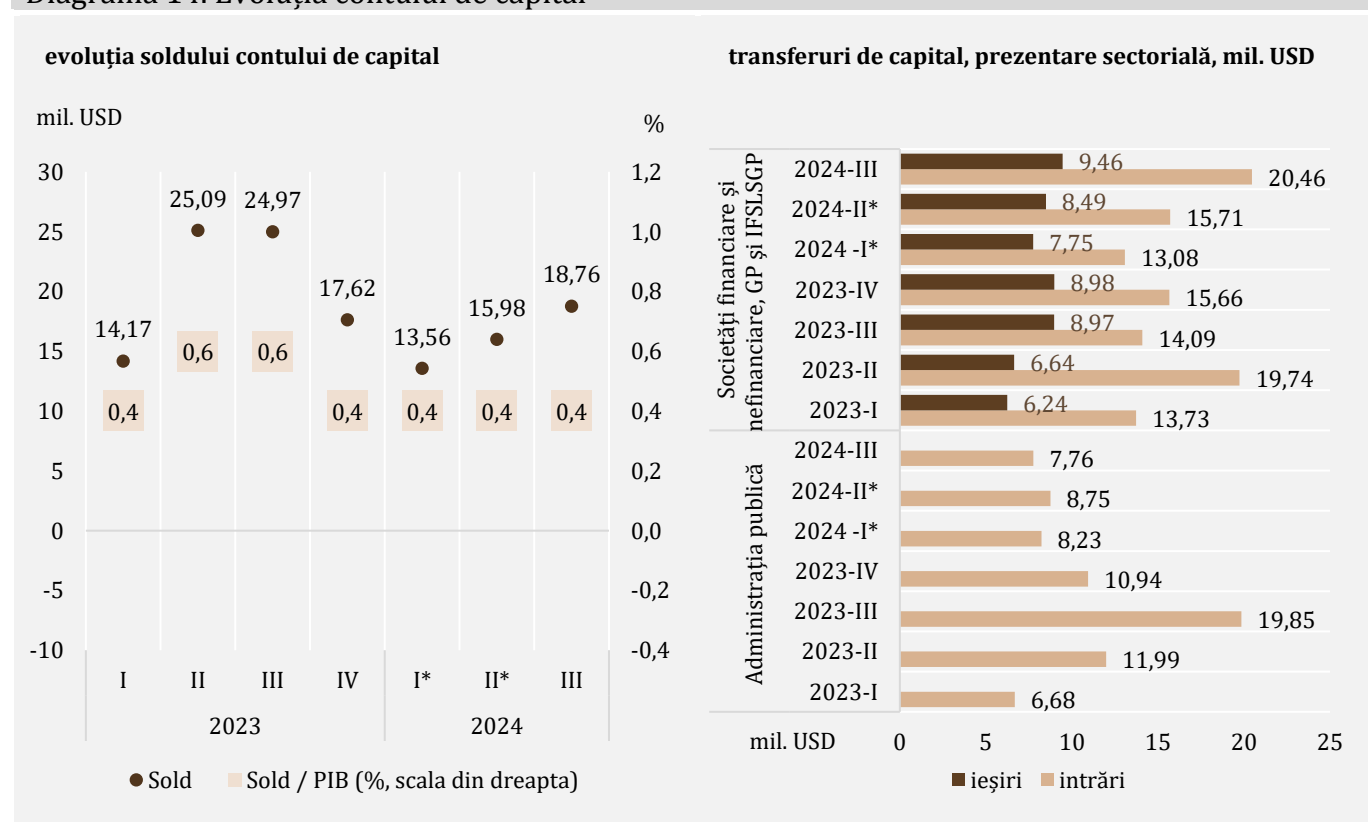
18,76 mil. USD

0,4 la sută raportat la PIB

În trimestrul III 2024, **contul de capital** s-a micșorat cu 24,9 la sută f.a.p., determinat de scăderea intrărilor nete de capital la administrația publică, de 2,6 ori f.a.p. până la 7,76 mil. USD, în timp ce intrările nete de transferuri înregistrate în sectorul privat au crescut de 2,1 ori, până la 11,00 mil. USD, pe seama majorării intrărilor (+45,2 la sută) în valoare de 20,46 mil. USD, superioare creșterii ieșirilor (+5,5 la sută) în valoare de 9,46 mil. USD (diagrama 14).

În trimestrul III 2024, diminuarea excedentului contului de capital a fost cauzată de micșorarea intrărilor de capital la sectorul public, în pofida creșterii intrărilor nete înregistrate la sectorul privat.

Diagrama 14. Evoluția contului de capital

* date revizuite

Suma soldurilor contului curent și contului de capital denotă că, drept rezultat al tranzacțiilor curente și de capital ale rezidenților Republicii Moldova cu nerezidenții, **necesarul net de finanțare externă** în trimestrul III 2024 a constituit 868,15 mil. USD, ceea ce reprezintă 16,8 la sută în raport cu PIB.

3. Contul financiar

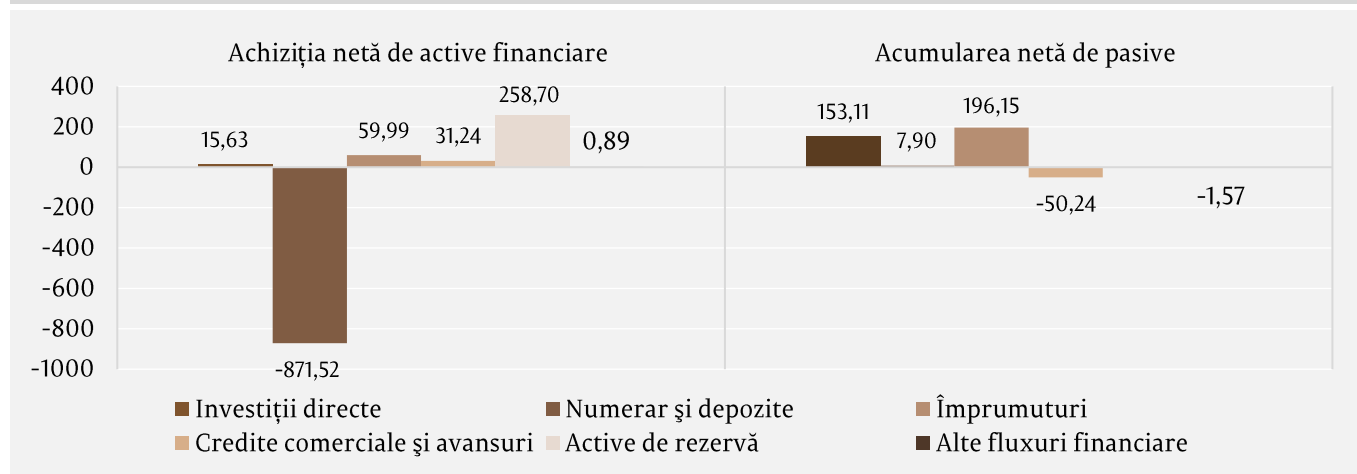
Contul financiar
-810,43 mil. USD
-15,7 la sută
raportat la PIB

În trimestrul III 2024, intrările nete înregistrate la **contul financiar** al balanței de plăți au fost determinate de micșorarea activelor financiare externe ale rezidenților cu 505,07 mil. USD, concomitent cu majorarea pasivelor rezidenților față de nerezidenți, în sumă de 305,35 mil. USD (diagrama 15).

Principalele surse de finanțare a deficitului de cont curent, în trimestrul III 2024, au fost intrările nete de mijloace financiare sub formă de *numerar și depozite*, *active de rezervă*, *investiții directe* și cele sub formă de împrumuturi (tabelul 7).

Intrările nete ale activelor financiare au fost determinate, în special, de tranzacțiile de scădere a activelor sub formă de numerar și depozite. Intrările nete ale pasivelor au rezultat din evoluția tranzacțiilor angajamentelor sub formă de investiții directe (profit reinvestit) și de împrumuturi.

Diagrama 15. Contul financiar, active și pasive pe categorii funcționale, în trimestrul III 2024 (mil. USD)

Tabelul 7. Sursele de acoperire a necesarului net de finanțare, fluxuri financiare nete

	2023				2024				2023				2024			
	I	II	III	IV	I*	II*	III		I	II	III	IV	I*	II*	III	
	mil. USD								% din PIB							
Contul financiar	-405,38	-301,78	-481,95	-462,32	-516,59	-519,30	-810,43		-11,8	-7,6	-10,7	-9,9	-13,6	-12,3	-15,7	
Investiții directe	-131,08	-61,46	-105,91	-43,14	-26,07	-43,04	-137,48		-3,8	-1,5	-2,3	-0,9	-0,7	-1,0	-2,7	
Investiții de portofoliu	0,73	0,20	0,30	8,15	-0,17	0,20	1,68					0,2				
Alte investiții, dintre care:	-430,60	-488,79	-412,22	-878,91	-497,36	-386,07	-933,33		-12,5	-12,3	-9,1	-18,9	-13,1	-9,2	-18,1	
Numerar și depozite	-169,55	-337,88	-427,49	-491,63	-388,58	-595,71	-879,42		-4,9	-8,5	-9,5	-10,5	-10,2	-14,1	-17,0	
Împrumuturi	-197,01	-51,65	42,69	-306,93	1,63	66,87	-136,16		-5,7	-1,3	0,9	-6,6		1,6	-2,6	
Credite comerciale și avansuri	-64,89	-100,03	-28,19	-81,12	-111,18	141,99	81,48		-1,9	-2,5	-0,6	-1,7	-2,9	3,4	1,6	
Alte creanțe / angajamente	0,85	0,77	0,77	0,77	0,77	0,77	0,77									
Active de rezervă	155,57	248,27	35,88	451,58	7,10	-90,02	258,70		4,5	6,3	0,8	9,7	0,2	-2,1	5,0	

Notă: (-) – intrări nete de capital, (+) – ieșiri nete de capital

* date revizuite

Activele financiare externe au reflectat intrări nete, ca rezultat al tranzacțiilor de scădere netă a activelor sub formă de *numerar și depozite* – de 871,52 mil. USD. Concomitent, la activele de rezervă s-au înregistrat tranzacții de majorări nete de 258,70 mil. USD, la *împrumuturi* – de 59,99 mil. USD, *credite comerciale și avansuri* – de 31,24 mil. USD, iar la investiții directe – de 15,63 mil. USD.

Pasivele financiare externe, în trimestrul III 2024, au prezentat intrări nete, condiționate de tranzacțiile de creștere a angajamentelor sub formă de *împrumuturi* – 196,15 mil. USD, a celor sub formă de *investiții directe* – 153,11 mil. USD și *numerar și depozite* – 7,90 mil. USD. Concomitent, angajamentele sub formă de *credite comerciale și avansuri* s-au diminuat cu 50,24 mil. USD (tabelul 8).

Tabelul 8. Investiții directe, intrări și ieșiri de capital (mil. USD)

	2023								2024							
	I*		II*		III*		IV*		I*		II*		III			
	intrări	ieșiri	intrări	ieșiri	intrări	ieșiri	intrări	ieșiri	intrări	ieșiri	intrări	ieșiri	intrări	ieșiri		
Investiții directe	231,03	99,95	146,80	85,34	196,40	90,49	113,99	70,85	127,96	101,89	138,69	95,65	211,57	74,09		
Active	21,50	24,10	19,56	22,41	16,48	20,02	5,78	12,40	17,79	38,36	19,87	37,32	10,15	25,78		
Pasive	209,53	75,85	127,24	62,93	179,92	70,47	108,21	58,45	110,17	63,53	118,82	58,33	201,42	48,31		
Participații la capital și acțiuni ale fondurilor de investiții, exceptând reinvestirea profiturilor	41,54	15,75	22,67	17,39	11,18	6,33	4,80	6,23	9,50	22,14	11,54	3,32	25,37	8,82		
Reinvestirea profiturilor (+) / pierderi (-)	94,13		70,72		128,13		46,43		68,03		82,36		152,40			
Instrumente de natura datoriei	73,86	60,10	33,85	45,54	40,61	64,14	56,98	52,22	32,64	41,39	24,92	55,01	23,65	39,49		

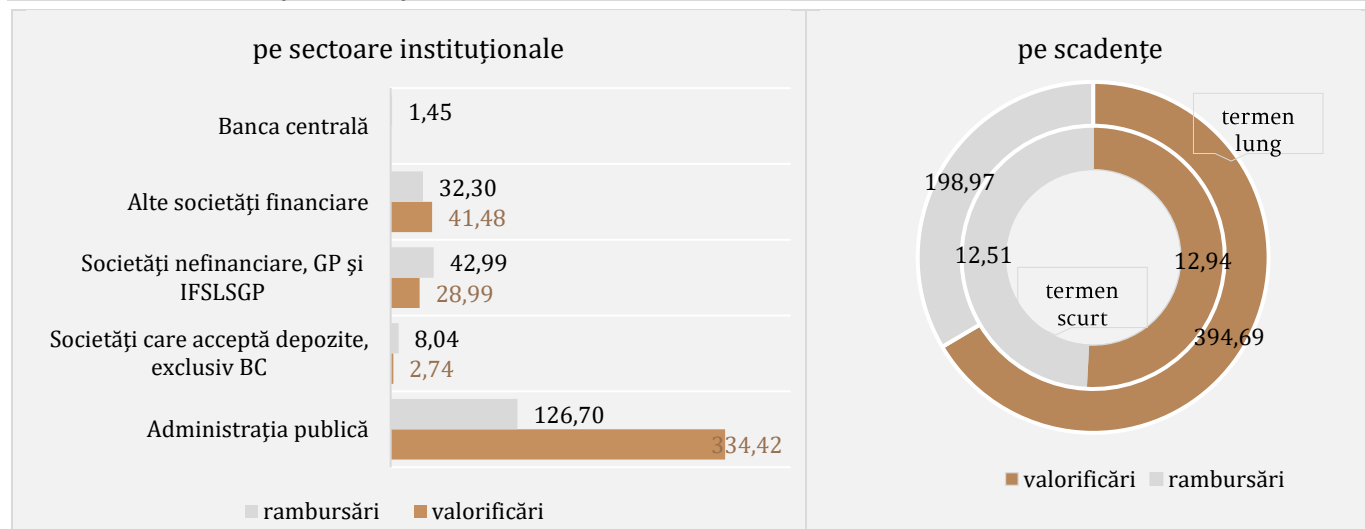
Notă: Achiziția activelor financiare se reflectă pe debit la ieșiri, iar retragerea activelor financiare - pe credit la intrări. Acumularea pasivelor se reflectă pe credit la intrări, iar stingerea pasivelor - pe debit la ieșiri.

* date revizuite

În trimestrul III 2024, valorificările nete de pasive sub formă de *împrumuturi* au constituit 196,15 mil. USD (dintre care trageri – 407,63 mil. USD și rambursări – 211,48 mil. USD), fiind determinate, în special, de tragerile nete ale *administrației publice* în valoare de 207,72 mil. USD și cele ale altor societăți financiare – de 9,18 mil. USD. Concomitent, *societățile nefinanciare, gospodăriile populației și instituțiile fără scop lucrativ* au efectuat rambursări nete în valoare de 14,00 mil. USD, iar *băncile licențiate* – de 5,30 mil. USD (diagrama 16).

Îleșirile nete la împrumuturi au fost determinate, în special, de tragerile nete de împrumuturi ale administrației publice.

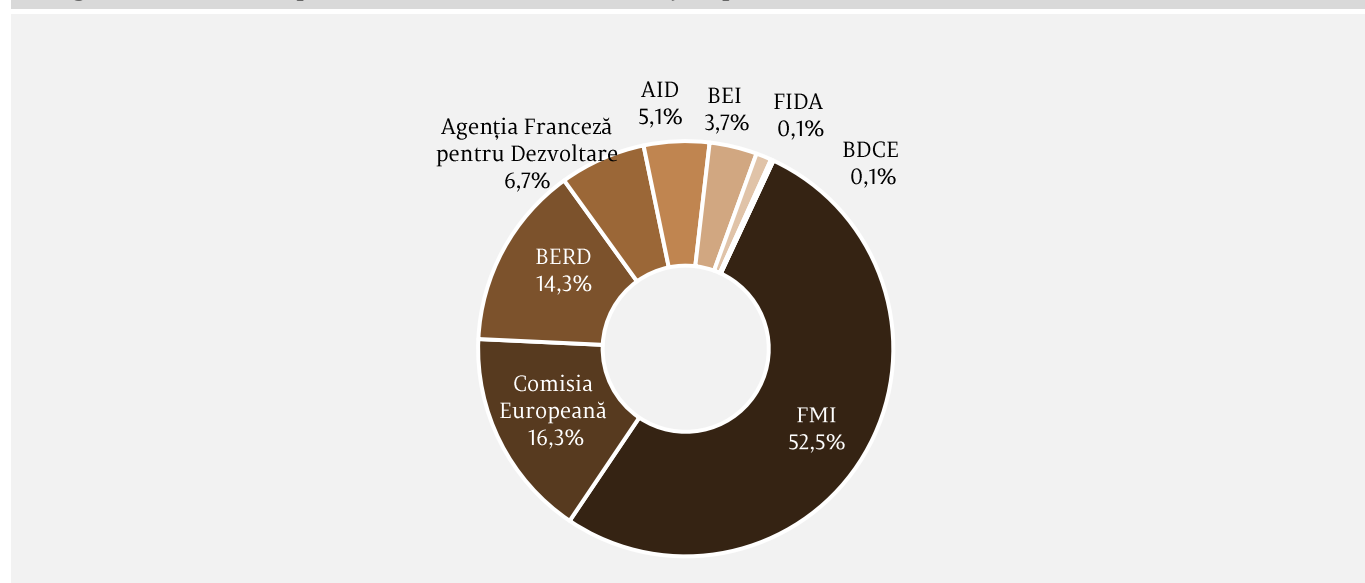
Diagrama 16. Împrumuturi externe (pasive, fără cele intragrup), valorificări și rambursări, în trimestrul III 2024 (mil. USD)

Pe parcursul trimestrului III 2024, *administrația publică* a atras finanțare externă în valoare de 334,42 mil. USD, principalii creditori fiind Fondul Monetar Internațional – 175,46 mil. USD; Comisia Europeană – 54,66 mil. USD; Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare – 47,76 mil. USD; Agenția Franceză pentru Dezvoltare – 22,32 mil. USD; Asociația Internațională de Dezvoltare – 16,96 mil. USD; Banca Europeană de Investiții – 12,47 mil. USD; Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare – 4,00 mil. USD; Fondul Internațional pentru Dezvoltarea Agricolă – 0,48 mil. USD și alți creditori – 0,31 mil. USD (diagrama 17).

În trimestrul III 2024, principalii creditori ai administrației publice au fost Fondul Monetar Internațional, Comisia Europeană și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare.

Diagrama 17. Principalii creditori ai administrației publice, în trimestrul III 2024

II. Poziția investițională internațională la 30.09.2024 (date provizorii)

Poziția investițională internațională

-5 785,97 mil. USD
-32,4 la sută raportat la PIB

Soldul net debitor al poziției investiționale internaționale a Republicii Moldova, la 30.09.2024, s-a diminuat cu 2,9 la sută, iar raportul PII la PIB a scăzut cu 3,6 p.p. față de situația de la sfârșitul anului 2023 (tabelul 9).

Tabelul 9. Indicatorii principali aferenți poziției investiționale internaționale, la sfârșitul perioadei (MBP6)

	2023				2024			III 2024 / IV 2023
	I	II	III	IV	I*	II*	III	
	mil. USD							%
PII netă	-6 504,51	-6 379,29	-6 244,83	-5 960,70	-5 862,50	-5 630,13	-5 785,97	97,1
Active	6 758,78	7 008,34	6 879,05	7 769,48	7 687,38	7 644,70	8 178,91	105,3
Pasive	13 263,29	13 387,63	13 123,88	13 730,18	13 549,88	13 274,83	13 964,88	101,7
Activele oficiale de rezervă	4 679,35	4 902,67	4 881,93	5 453,15	5 393,22	5 288,61	5 681,84	104,2
Investițiile directe, pasive	5 260,38	5 283,33	5 384,74	5 468,97	5 386,70	5 314,99	5 618,15	102,7
Împrumuturi (fără cele intragrup), pasive	5 087,79	5 168,64	4 941,70	5 462,13	5 372,73	5 269,94	5 638,91	103,2
	%							p.p.
PII / PIB	-43,8	-41,5	-39,5	-36,0	-34,6	-32,8	-32,4	3,6
Activele externe / pasivele externe	51,0	52,3	52,4	56,6	56,7	57,6	58,6	2,0
Ponderea ISD în poziția pasivelor externe	39,7	39,5	41,0	39,8	39,8	40,0	40,2	0,4
Ponderea împrumuturilor (fără împrumuturile intragrup) în poziția pasivelor externe	38,4	38,6	37,7	39,8	39,7	39,7	40,4	0,6

* date revizuite

Poziția activelor financiare externe a totalizat 8 178,91 mil. USD și s-a majorat cu 5,3 la sută comparativ cu sfârșitul anului 2023, iar cea a pasivelor externe în valoare de 13 964,88 mil. USD, a crescut cu 1,7 la sută. Raportul dintre poziția activelor și a pasivelor externe a constituit 58,6 la sută (+2,0 p.p. față de 31.12.2023).

Poziția *activelor financiare* a crescut, de la începutul anului, ca rezultat al altor schimbări (1 877,68 mil. USD), al fluctuației ratelor de schimb ale valutelor originale față de dolarul SUA (32,32 mil. USD) și al modificării prețurilor instrumentelor financiare (28,92 mil. USD), în timp ce tranzacțiile nete din balanța de plăți (-1 529,49 mil. USD) au influențat poziția activelor, în sensul diminuării (tabelul 10).

Tabelul 10. Poziția investițională internațională (MBP6), (mil. USD)

	Poziția la 31.12.2023*	Modificări care reflectă:					Poziția la 30.09.2024
		dinamica totală	fluxul din BP	schimbări de preț	fluctuația ratei de schimb	alte schimbări	
PII (netă)	-5 960,70	174,73	-846,34	110,55	3,91	1 906,61	-5 785,97
Active	7 769,48	409,43	-1 529,49	28,92	32,32	1 877,68	8 178,91
Investiții directe	409,29	53,69	53,65		0,04		462,98
Investiții de portofoliu	23,56	0,57	0,56	0,01			24,13
Alte investiții	1 883,48	126,48	-1 759,47		8,27	1 877,68	2 009,96
Active de rezervă**	5 453,15	228,69	175,77	28,91	24,01		5 681,84
Pasive	13 730,18	234,70	316,85	-81,63	28,41	-28,93	13 964,88
Investiții directe	5 468,97	149,18	260,24	-81,63	-0,53	-28,90	5 618,15
Investiții de portofoliu	23,30	-0,69	-0,69				22,61
Alte investiții	8 237,91	86,21	57,30		28,94	-0,03	8 324,12

Notă: Pentru evaluarea pozițiilor se utilizează cross-cursurile oficiale de schimb ale valutelor originale față de dolarul SUA, la sfârșit de perioadă

* date revizuite

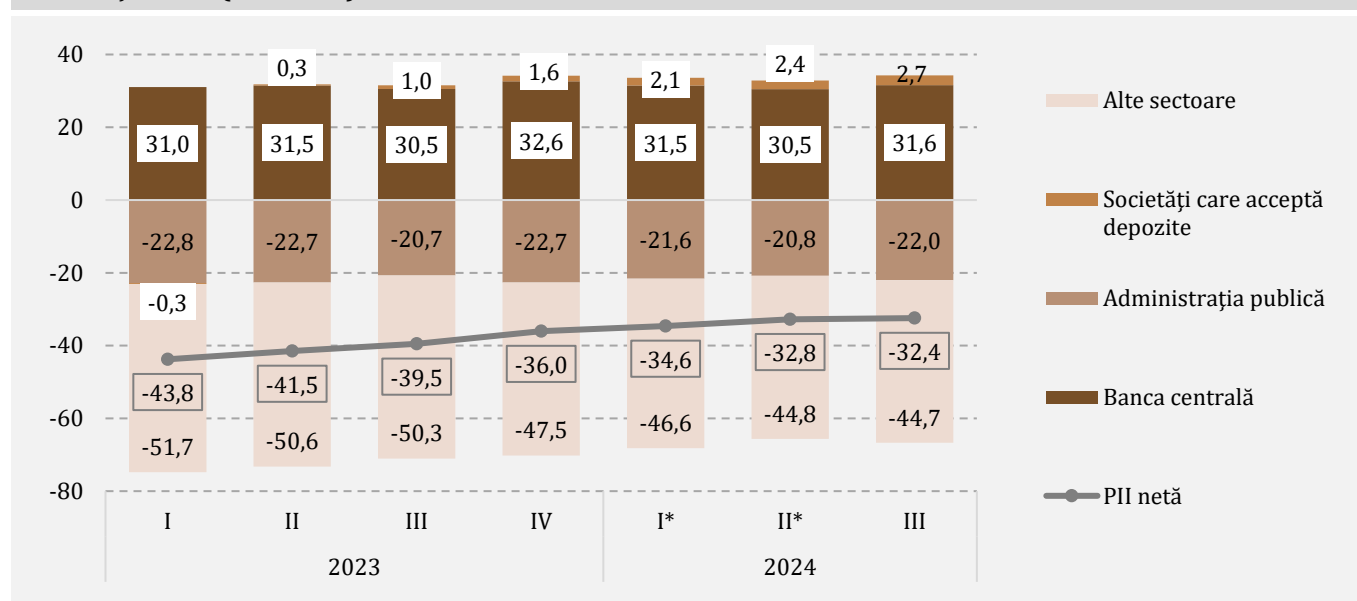
** fluxuri evaluate la rata de schimb zilnică

Creșterea poziției *pasivelor* financiare a fost condiționată de fluxul din balanța de plăți (316,85 mil. USD) și de fluctuația ratelor de schimb ale valutelor originale față de dolarul SUA (28,41 mil. USD), iar modificarea prețurilor instrumentelor financiare (-81,63 mil. USD) și alte schimbări (-28,93 mil. USD) au determinat o scădere.

Banca Națională a Moldovei a înregistrat scăderea poziției creditoare nete relative la PIB, în timp ce alte sectoare (alte societăți financiare, societăți nefinanciare, gospodăriile populației și instituțiile fără scop lucrativ) au înregistrat o îmbunătățire a poziției sale net debitoare față de nerezidenți (diagrama 18).

La 30.09.2024, raportul soldului net debitor al poziției investiționale internaționale la PIB s-a îmbunătățit față de 31.12.2023

Diagrama 18. Poziția investițională internațională netă, la sfârșitul perioadei, pe sectoare instituționale (% la PIB)

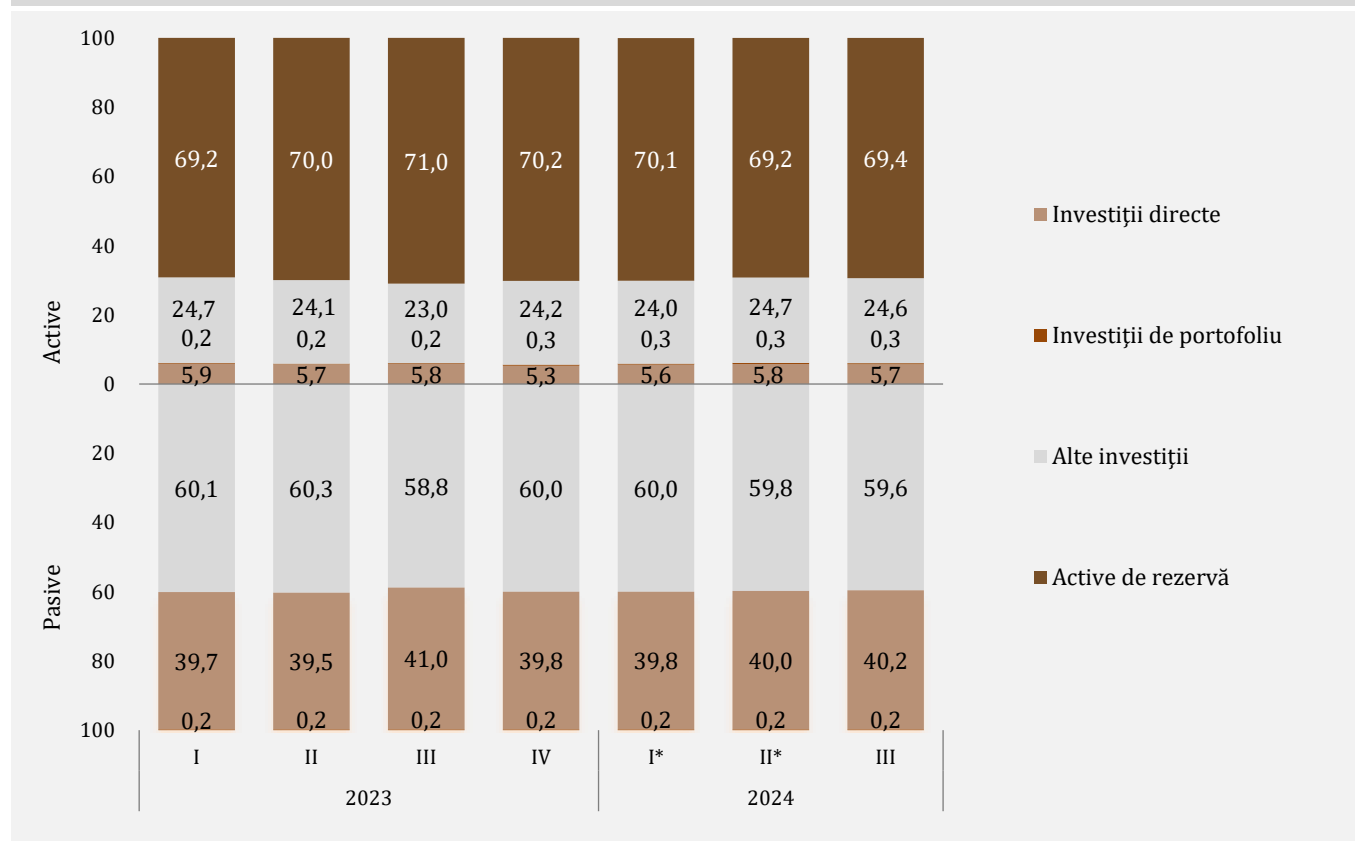

* date revizuite

Din punctul de vedere al structurii PII pe categorii funcționale, creșterea poziției activelor financiare externe la 30.09.2024 a fost influențată de creșterea poziției *activelor de rezervă* - cu 4,2 la sută (+228,69 mil. USD), a celor sub formă de *împrumuturi* cu 50,4 la sută (+87,85 mil. USD), sub formă de *investiții directe* - cu 13,1 la sută (+53,69 mil. USD), sub formă de *credite comerciale și avansuri* - cu 4,9 la sută (+34,87 mil. USD), sub formă de *numerar și depozite* - cu 0,4 la sută (+3,76 mil. USD), precum și cele sub formă de *investiții de portofoliu* - cu 2,4 la sută (0,57 mil. USD), (diagrama 19).

Activele de rezervă au deținut ponderea predominantă în poziția totală a activelor financiare, în timp ce alte investiții și investițiile directe au deținut ponderi semnificative în totalul poziției pasivelor.

Diagrama 19. Structura activelor financiare și pasivelor externe, pe categorii funcționale, la sfârșitul perioadei (%)

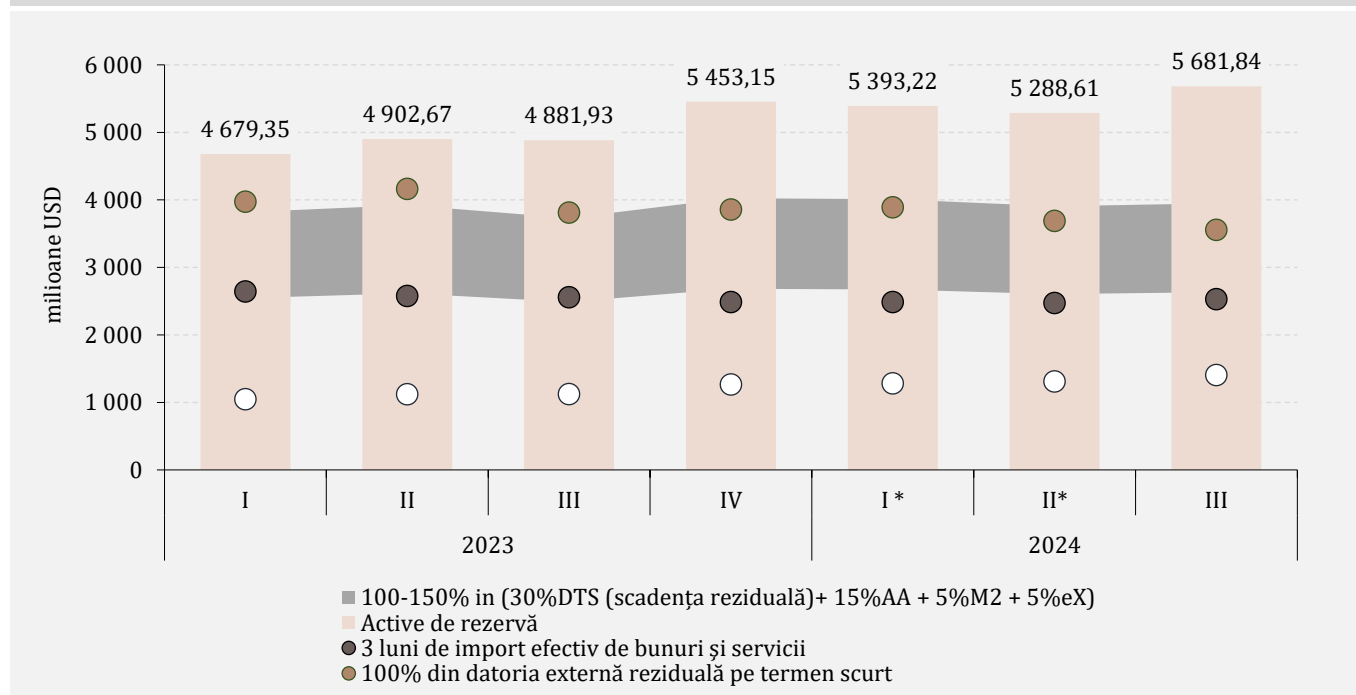
* date revizuite

Poziția *activelor oficiale de rezervă* a constituit 5 681,84 mil. USD la 30.09.2024, ceea ce corespunde tuturor criteriilor de suficiență:

- acoperirea a cel puțin 3 luni de import de bunuri și servicii (au acoperit 6,7 luni de import efectiv);
- acoperirea integrală prin rezerve a datoriei externe pe termen scurt (scadența reziduală), (au acoperit 159,8 la sută);
- acoperirea a 20,0 la sută din masa monetară M2 (au acoperit 81,0 la sută);
- acoperirea a 100-150 la sută din suma: 30 la sută din datoria externă pe termen scurt (scadența reziduală) + 15,0 la sută din alte angajamente externe + 5,0 la sută din M2 + 5,0 la sută din exporturi de bunuri și servicii (au acoperit 215,8 la sută), (diagrama 20).

La 30.09.2024, poziția activelor oficiale de rezervă s-a majorat comparativ cu 31.12.2023 și corespunde tuturor criteriilor de suficiență.

Diagrama 20. Indicatorii suficienței activelor oficiale de rezervă, la sfârșitul perioadei

Notă: Criteriile se bazează pe recomandările FMI din "Assessing Reserve Adequacy - Specific Proposals", aprilie 2015

<http://www.imf.org/external/np/pp/eng/2014/121914.pdf>

* date revizuite pentru indicatorii suficienței

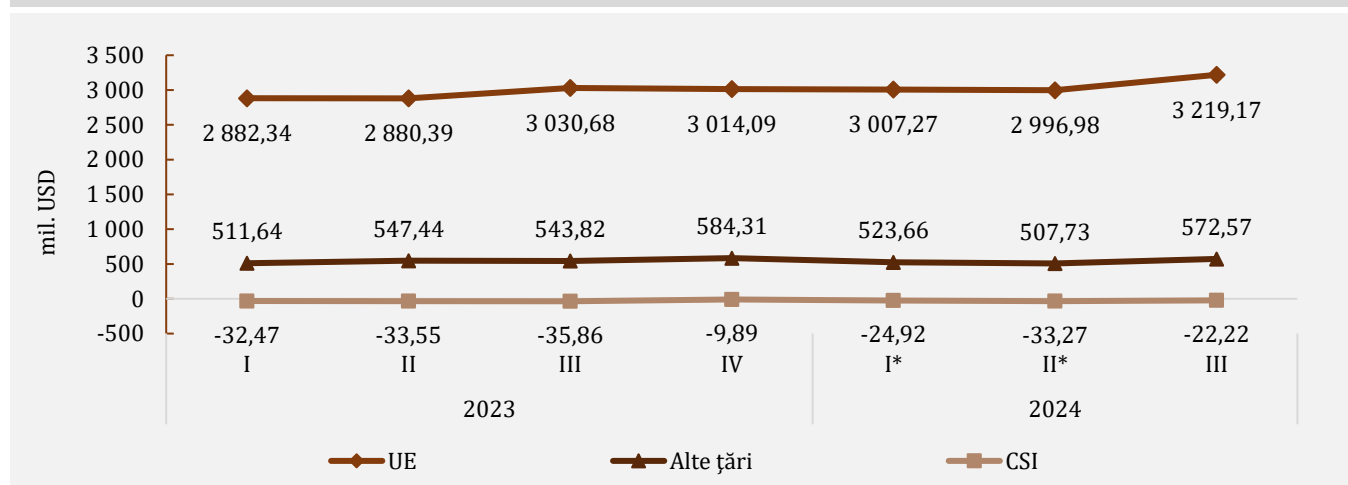
Evoluția poziției **pasivelor**, comparativ cu 31.12.2023, a fost determinată de creșterea cu 1,0 la sută a angajamentelor sub formă de *alte investiții*, acestea deținând ponderea de 59,6 la sută în pasivele externe ale țării. Alte investiții au fost constituite din: *împrumuturi* – 67,7 la sută, *credite comerciale și avansuri* - 24,7 la sută, *drepturi speciale de tragere* - 4,6 la sută, *numerar și depozite* - 2,3 la sută și *alte pasive* - 0,6 la sută.

Pasivele sub formă de *investiții directe* s-au majorat cu 2,7 la sută și au deținut 40,2 la sută în angajamentele externe ale țării. Investițiile directe au constat în proporție de 67,1 la sută din *capital propriu*, care s-a majorat cu 5,0 la sută față de 31.12.2023 și 32,9 la sută din *instrumente de natura datoriei* (-1,7 la sută).

În distribuția geografică a investițiilor directe sub formă de participații și acțiuni acumulate, cele din țările UE au crescut cu 6,8 la sută și au totalizat 3 219,17 mil. USD, iar cele din alte țări au scăzut cu 2,0 la sută, constituind 572,57 mil. USD. În același timp, investițiile directe sub formă de participații și acțiuni provenite din CSI, în trimestrul III 2024, au înregistrat o valoare negativă de 22,22 mil. USD (diagrama 21).

Pozițiile investițiilor directe sub formă de participații și acțiuni provenite din UE și CSI s-au majorat față de 31.12.2023.

Diagrama 21. Poziția investițiilor directe**, capitalul propriu, pe zone geografice, la sfârșitul perioadei

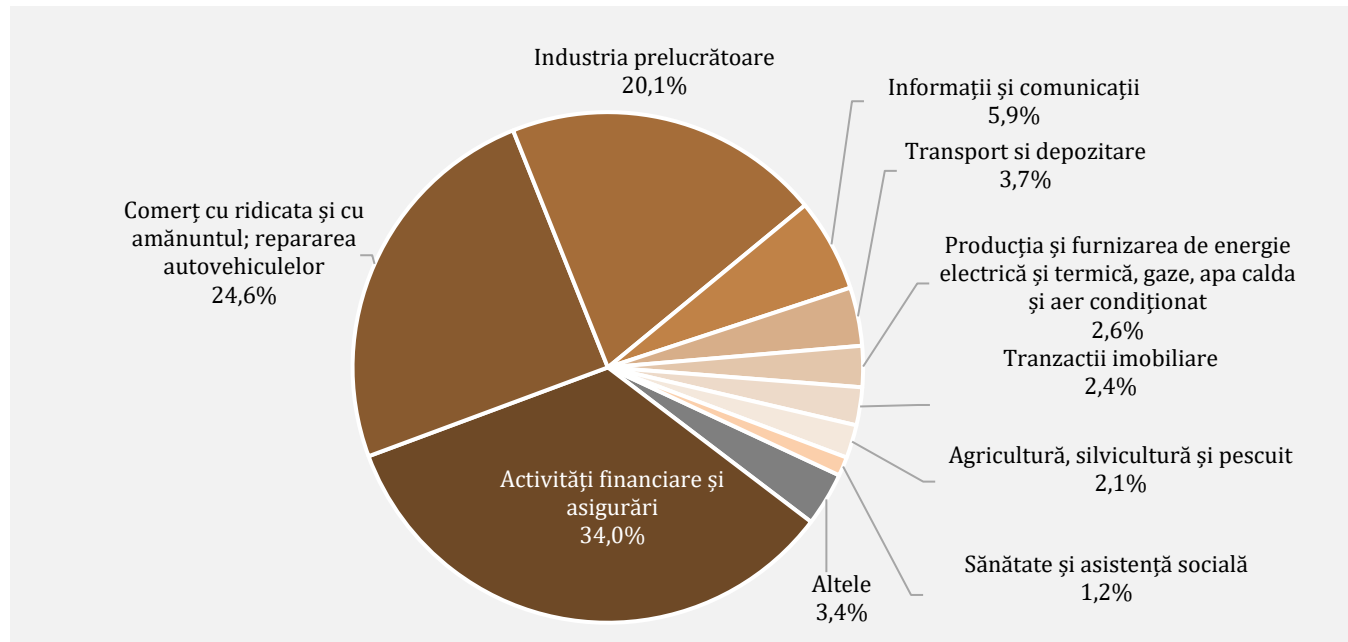

* date revizuite

** poziții calculate conform valorii de bilanț, distribuția pe țări în baza investitorului nemijlocit

Activitățile financiare și asigurările, comerțul cu ridicata și cu amănuntul, precum și industria prelucrătoare au continuat să dețină ponderile cele mai mari în poziția pasivelor sub formă de investiții directe (capital propriu).

Diagrama 22. Investițiile directe, capitalul propriu acumulat la 30.09.2024, pe activități economice (conform CAEM-2)

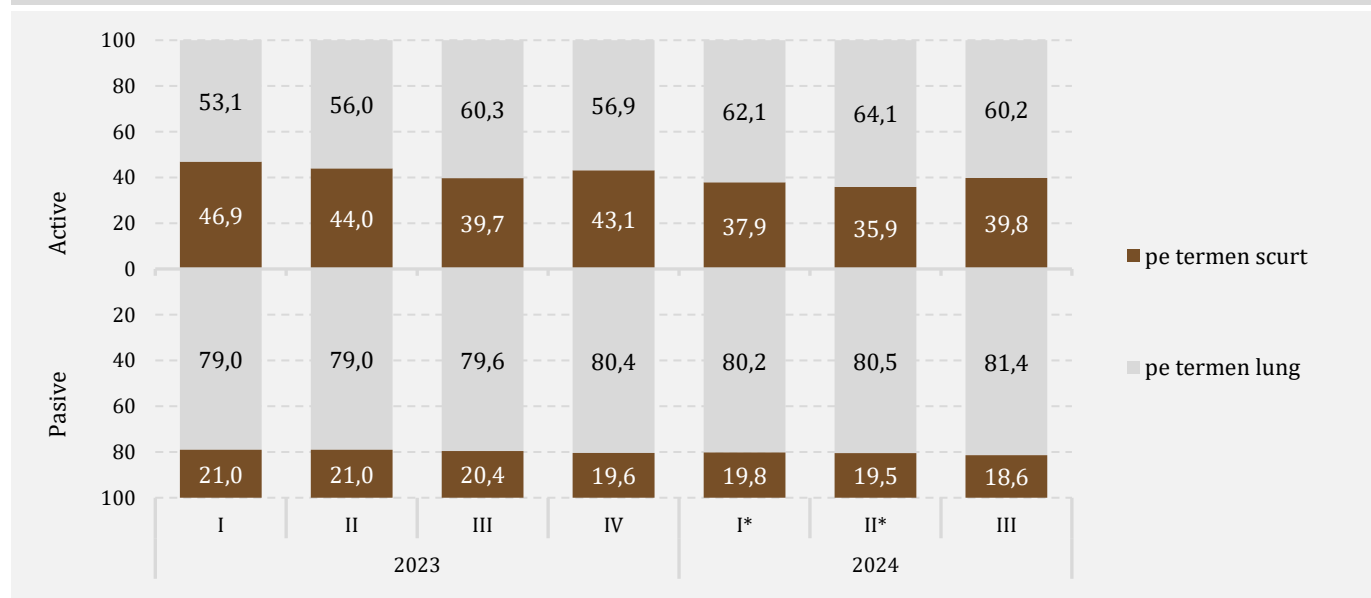

În structura pe scadențe a *activelor financiare*, raportul dintre activele pe termen lung și cele pe termen scurt reprezintă 1,5 (diagrama 23). Astfel, în totalul *creanțelor* predomină cele *pe termen lung*, cu o pondere de 60,2 la sută, alcătuite din active de rezervă (titluri de valoare, numerar și depozite, aur monetar) – 83,4 la sută, investiții directe – 9,1 la sută, alte investiții – 7,0 la sută și investiții de portofoliu – 0,5 la sută. Structura *pasivelor* externe arată prevalența angajamentelor pe

termen lung (81,4 la sută), în timp ce pasivele *pe termen scurt* dețin o pondere de 18,6 la sută. Raportul dintre *pasivele* pe termen lung și cele pe termen scurt este de 4,4.

Ponderea majoră atât în structura activelor financiare, cât și în structura pasivelor a venit celor pe termen lung.

Diagrama 23. Structura activelor financiare și ce a pasivelor externe, pe scadențe, la sfârșitul perioadei (%)

* date revizuite

III. Datoria externă brută la 30.09.2024 (date provizorii)

Datoria externă brută 10 173,20 mil. USD
57,0 la sută raportat la PIB

Datoria externă brută a Republicii Moldova a crescut cu 0,5 la sută pe parcursul primelor trei trimestre ale anului 2024 (+54,36 mil. USD), contribuția majoră în acest sens fiind atribuită majorării datoriei publice (+188,93 mil. USD) comparativ cu diminuarea datoriei private (-134,57 mil. USD). Raportul datoriei externe la PIB a scăzut cu 4,2 p.p. comparativ cu situația din 31.12.2023 (tabelul 11).

Datoria externă pe termen lung deține în continuare cea mai mare pondere în totalul datoriei externe (74,5 la sută), valoarea căreia a înregistrat o creștere de 1,9 la sută față de finele anului 2023. Datoria externă pe termen scurt (conform maturității originale) s-a diminuat cu 3,3 la sută la 30.09.2024 și a deținut o pondere de 25,5 la sută din totalul datoriei externe brute.

Tabelul 11. Datoria externă brută, la sfârșitul perioadei

	2023				2024			2023				2024		
	I	II	III	IV	I*	II*	III	I	II	III	IV	I*	II*	III
	mil. USD							% din PIB						
Datoria externă brută	9 878,01	9 969,52	9 562,40	10 118,84	10 021,04	9 780,46	10 173,20	66,5	64,8	60,5	61,2	59,2	56,9	57,0
Datoria publică	3 476,97	3 574,01	3 347,52	3 820,52	3 751,41	3 656,46	4 009,45	23,4	23,2	21,2	23,1	22,1	21,3	22,5
Datoria privată	6 401,04	6 395,51	6 214,88	6 298,32	6 269,63	6 124,00	6 163,75	43,1	41,6	39,3	38,1	37,1	35,6	34,6
Termen scurt**	2 781,91	2 809,51	2 681,20	2 684,61	2 679,34	2 584,02	2 594,92	18,7	18,3	17,0	16,2	15,8	15,0	14,6
Termen lung**	7 096,10	7 160,01	6 881,20	7 434,23	7 341,70	7 196,44	7 578,28	47,7	46,6	43,6	44,9	43,3	41,9	42,5

* date revizuite

** conform maturității originale

Principalii indicatori aferenți datoriei externe relevă avantajul finanțării externe, eficiența acesteia fiind reflectată prin valorile reduse ale ratelor medii trimestriale ale dobânzilor menținute istoric la valori practic constante (tabelul 12).

Tabelul 12. Indicatorii principali aferenți datoriei externe, la sfârșitul perioadei

	2023				2024			III 2024 / VI 2023
	I	II	III	IV	I*	II*	III	
	%							p.p.
Ponderea DE publice în DE brută	35,2	35,8	35,0	37,8	37,4	37,4	39,4	1,6
Ponderea DE pe termen lung în DE brută	71,8	71,8	72,0	73,5	73,3	73,6	74,5	1,0
Ponderea DE pe termen scurt în DE brută	28,2	28,2	28,0	26,5	26,7	26,4	25,5	-1,0
Ponderea creditorilor organizații internaționale și guverne străine în DE sub formă de împrumuturi și alocări de DST	57,6	58,2	57,2	59,6	59,2	58,7	60,6	1,0
Rata medie trimestrială implicită a dobânzii la DE sub formă de împrumuturi și alocări de DST	0,5	0,6	0,6	0,7	0,6	0,7	0,6	-0,1
Rata reînnoirii finanțării (raportul dintre trageri noi și rambursări la împrumuturile pe termen lung)	197,4	115,4	62,0	234,5	86,1	47,9	151,3	-83,2
	ani							
Scadența medie implicită a DE pe termen lung sub formă de împrumuturi (în câți ani va fi achitată datoria, dacă se vor păstra rambursările curente și nu vor fi trageri noi)	9,7	6,4	3,1	6,7	8,6	5,5	5,7	-1,0

* date revizuite

Creșterea ratei de reînnoire a finanțării față de situația la finele trimestrelor I și II ale anului curent reflectă reluarea finanțării, însă mai lent (-83,2 p.p. 31.12.2023) și creșterea deservirii datoriei externe pe termen lung. Concomitent, scadența medie implicită a datoriei externe pe termen lung s-a diminuat cu 1,0 ani față de 31.12.2023.

În cazul menținerii nivelului constant de rambursări similar celor efectuate pe parcursul trimestrului III 2024, stocul datoriei pe termen lung sub formă de împrumuturi de la finele trimestrului precedent ar fi achitat timp de 5,7 ani.

Serviciul datoriei externe publice a Republicii Moldova este prezentat în tabelul 13.

Tabelul 13. Serviciul datoriei externe, plăți efective

	2023				2024		
	I	II	III	IV	I*	II*	III
	mil. USD						
Serviciul datoriei externe brute	139,41	222,92	485,93	204,33	175,26	278,21	274,35
Serviciul datoriei externe publice e sub formă de împrumuturi, alocări de DST și titluri de angajamente, dintre care:	39,77	97,75	366,65	87,21	76,74	134,33	155,27
<i>Serviciul datoriei de stat externe brute</i>	<i>37,35</i>	<i>89,38</i>	<i>363,49</i>	<i>78,13</i>	<i>70,91</i>	<i>121,51</i>	<i>152,33</i>
Serviciul datoriei externe sectorului private sub formă de împrumuturi	99,64	125,17	119,28	117,12	98,52	143,88	119,08
	/ export de bunuri și servicii (%)						
Serviciul datoriei externe brute	9,2	16,2	33,3	13,4	12,8	19,9	18,9
Serviciul datoriei externe publice sub formă de împrumuturi, alocări de DST și titluri de angajamente, dintre care:	2,6	7,1	25,1	5,7	5,6	9,6	10,7
<i>Serviciul datoriei de stat externe brute</i>	<i>2,5</i>	<i>6,5</i>	<i>24,9</i>	<i>5,1</i>	<i>5,2</i>	<i>8,7</i>	<i>10,5</i>
Serviciul datoriei externe sectorului private sub formă de împrumuturi	6,6	9,1	8,2	7,7	7,2	10,3	8,2

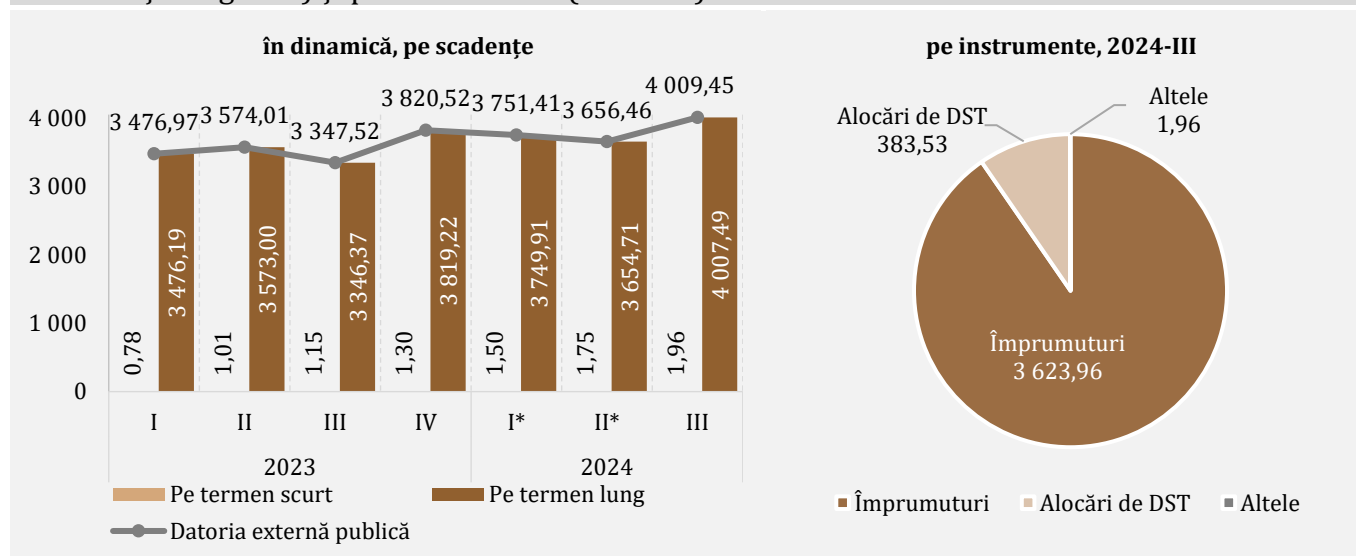
* date revizuite

1. Datoria externă publică

Datoria externă publică a crescut cu 188,93 mil. USD pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2024, stabilindu-se la nivelul de 4 009,45 la 30.09.2024. Aceasta a constituit 39,4 la sută din totalul datoriei externe brute, +1,7 p.p. comparativ cu finele anului 2023. Din punctul de vedere al scadențelor originale, datoria externă publică pe termen scurt a însumat 1,96 mil. USD, reflectând investițiile de portofoliu și alte angajamente aferente datoriei (diagrama 24).

Conform datoriei externe publice la 30.09.2024, principalul instrument de finanțare utilizat de către autoritățile Republicii Moldova au fost împrumuturile, cu o pondere de 90,4 la sută din total.

Diagrama 24. Evoluția datoriei externe publice, la sfârșitul perioadei, pe scadențe (conform maturității originale) și pe instrumente (mil. USD)

* date revizuite

Datoria externă publică pe termen scurt conform scadenței reziduale, la 30.09.2024, a totalizat 270,90 mil. USD, dintre care 1,96 mil. USD a fost datoria contractată pe termen scurt, iar 268,94 - partea datoriei contractate pe termen lung, care urmează a fi rambursată în următoarele 12 luni. Ponderea cea mai mare în datoria pe termen scurt potrivit scadenței reziduale a deținut-o administrația publică - 95,4 la sută la finele trimestrului III 2024, cu 1.7 p.p. mai puțin comparativ cu situația din 31.12.2023 (tabelul 14).

Tabelul 14. Datoria externă publică pe termen scurt (scadența reziduală), pe sectoare, la sfârșitul perioadei (mil. USD)

	2023				2024		
	I	II	III	IV	I*	II*	III
Administrația publică	283,34	506,55	266,96	346,87	348,84	298,99	258,52
Datoria pe termen scurt conform maturității originale	0,78	1,01	1,15	1,30	1,50	1,75	1,96
Investiții de portofoliu	0,63	0,63	0,55	0,47	0,44	0,47	0,45
Alte angajamente de natura datoriei	0,15	0,38	0,60	0,83	1,06	1,28	1,51
Angajamente pe termen lung scadente timp de un an sau mai puțin	282,56	505,54	265,81	345,57	347,34	297,24	256,56
Împrumuturi	282,56	505,54	265,81	345,57	347,34	297,24	256,56
Banca centrală	8,95	8,87	10,13	10,36	11,25	11,18	12,38
Angajamente pe termen lung scadente timp de un an sau mai puțin	8,95	8,87	10,13	10,36	11,25	11,18	12,38
Împrumuturi	8,95	8,87	10,13	10,36	11,25	11,18	12,38
TOTAL	292,29	515,42	277,09	357,23	360,09	310,17	270,90

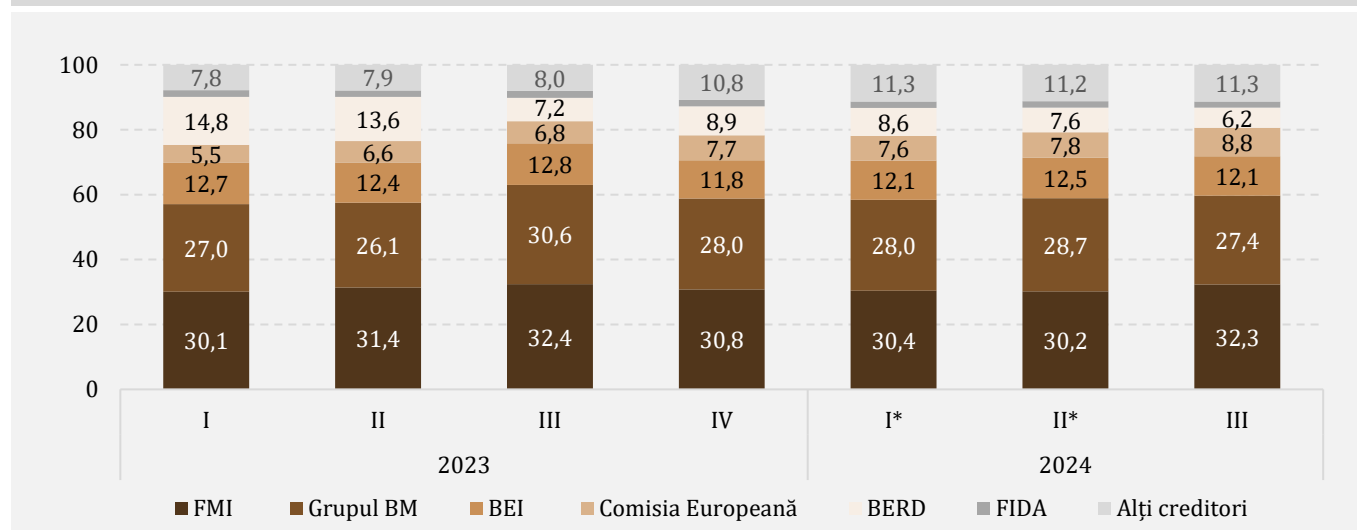
* date revizuite

La finele trimestrului III 2024, principalul creditor al statului a fost Fondul Monetar Internațional cu o pondere de 32,3 la sută în totalul datoriei publice (1 294,49 mil. USD), urmat de Grupul Băncii Mondiale cu 27,4 la sută sau 1 097,23 mil. USD (în care datoria față de Asociația Internațională pentru Dezvoltare a constituit 830,72 mil. USD și datoria față de Banca Internațională pentru Reconstrucție

și Dezvoltare – 266,51 mil. USD) și Banca Europeană de Investiții cu 12,1 la sută (484,30 mil. USD), (diagrama 25, tabelul 15).

Fondul Monetar Internațional și Grupul Băncii Mondiale au fost principalii creditori externi ai sectorului public.

Diagrama 25. Structura pe creditori a datoriei externe publice, la sfârșitul perioadei (%)

* date revizuite

La situația de la sfârșitul trimestrului III din anul 2024, 69,2 la sută din datoria externă brută a fost sub formă de împrumuturi, alocări de DST și titluri de angajamente (tabelul 15), însumând 7 044,88 mil. USD (+2,2 la sută față de situația din 31.12.2023). Partea predominantă din acestea a constituit-o datoria de stat directă, principalii creditori fiind organismele internaționale (3 511,64 mil USD, în creștere cu 4,6 la sută față de 31.12.2023), dar și guvernele altor țări (363,61 mil. USD, cu 7,2 la sută mai mult), cea mai mare pondere revenindu-i Guvernului Franței, urmat de Guvernul Japoniei.

Tabelul 15. Datoria externă sub formă de împrumuturi, alocări de DST și titluri de angajamente, pe creditori, la sfârșitul perioadei (mil. USD)

	2023				2024			III 2024 / IV 2023
	I	II	III	IV	I*	II*	III	
Banca centrală	64,69	60,19	59,17	56,58	54,82	50,60	50,68	89,6
FMI	64,69	60,19	59,17	56,58	54,82	50,60	50,68	89,6
Datoria de stat directă	3 353,34	3 453,97	3 223,58	3 695,85	3 609,69	3 525,79	3 875,70	104,9
<i>Organisme internaționale</i>	<i>3 148,60</i>	<i>3 252,74</i>	<i>3 029,86</i>	<i>3 356,08</i>	<i>3 281,71</i>	<i>3 205,41</i>	<i>3 511,64</i>	<i>104,6</i>
FMI	982,00	1 063,36	1 026,53	1 121,52	1 084,70	1 054,33	1 243,81	110,9
AID	790,47	786,51	773,87	808,07	796,59	796,75	830,72	102,8
BEI	402,65	405,78	387,74	406,56	411,11	416,15	442,79	108,9
Comisia Europeană	190,41	234,90	226,59	294,71	285,78	283,64	351,62	119,3
BIRD	148,16	147,32	249,01	261,06	254,23	251,81	266,51	102,1
BERD	491,90	464,60	218,88	315,23	302,18	260,57	228,96	72,6
FIDA	74,06	73,00	74,24	75,43	76,32	74,68	77,07	102,2
BDCE	68,95	77,27	73,00	73,50	70,80	67,48	70,16	95,5
<i>Relații bilaterale</i>	<i>204,11</i>	<i>200,60</i>	<i>193,17</i>	<i>339,30</i>	<i>327,54</i>	<i>319,91</i>	<i>363,61</i>	<i>107,2</i>
Franța	81,60	81,94	79,04	127,89	124,02	123,09	150,69	117,8
Japonia	52,26	49,19	47,51	145,30	137,49	128,86	144,38	99,4
Polonia	22,22	22,32	21,52	22,70	24,16	27,19	28,34	124,8
Rusia	14,60	14,60	14,60	14,60	14,60	14,60	14,60	100,0
Austria	16,16	15,38	14,65	14,59	13,96	13,02	13,38	91,7
SUA	12,07	12,07	10,93	9,16	8,41	8,41	7,28	79,5
Germania	5,20	5,10	4,92	5,06	4,90	4,74	4,94	97,6
<i>Altele</i>	<i>0,63</i>	<i>0,63</i>	<i>0,55</i>	<i>0,47</i>	<i>0,44</i>	<i>0,47</i>	<i>0,45</i>	<i>95,7</i>
Datoria a UAT	31,67	32,65	52,20	54,56	49,54	48,02	49,58	90,9
<i>Organisme internaționale</i>	<i>31,67</i>	<i>32,65</i>	<i>52,20</i>	<i>54,56</i>	<i>49,54</i>	<i>48,02</i>	<i>49,58</i>	<i>90,9</i>
BEI	22,67	22,61	42,08	43,34	41,59	40,25	41,51	95,8
BERD	8,64	9,71	9,83	10,95	7,73	7,59	7,92	72,3
NEFCO	0,36	0,33	0,29	0,27	0,22	0,18	0,15	55,6
Datoria corporațiilor publice	27,12	26,82	11,96	12,70	36,30	30,77	31,98	251,8
<i>Organisme internaționale</i>	<i>27,12</i>	<i>26,82</i>	<i>11,96</i>	<i>12,70</i>	<i>12,72</i>	<i>10,73</i>	<i>11,08</i>	<i>87,2</i>
BERD	12,60	12,53	11,96	12,70	12,72	10,73	11,08	87,2
BEI	14,52	14,29						
<i>Alți creditori</i>					23,58	20,04	20,90	-
Datoria privată negarantată de stat	3 080,11	3 048,04	2 997,46	3 076,32	3 049,51	3 006,34	3 036,94	98,7
<i>Organisme internaționale</i>	<i>298,85</i>	<i>279,65</i>	<i>281,70</i>	<i>292,08</i>	<i>302,58</i>	<i>274,22</i>	<i>282,54</i>	<i>96,7</i>
<i>Alți creditori</i>	<i>2 781,26</i>	<i>2 768,39</i>	<i>2 715,76</i>	<i>2 784,24</i>	<i>2 746,93</i>	<i>2 732,12</i>	<i>2 754,40</i>	<i>98,9</i>
TOTAL	6 556,93	6 621,67	6 344,37	6 896,01	6 799,86	6 661,52	7 044,88	102,2

* date revizuite

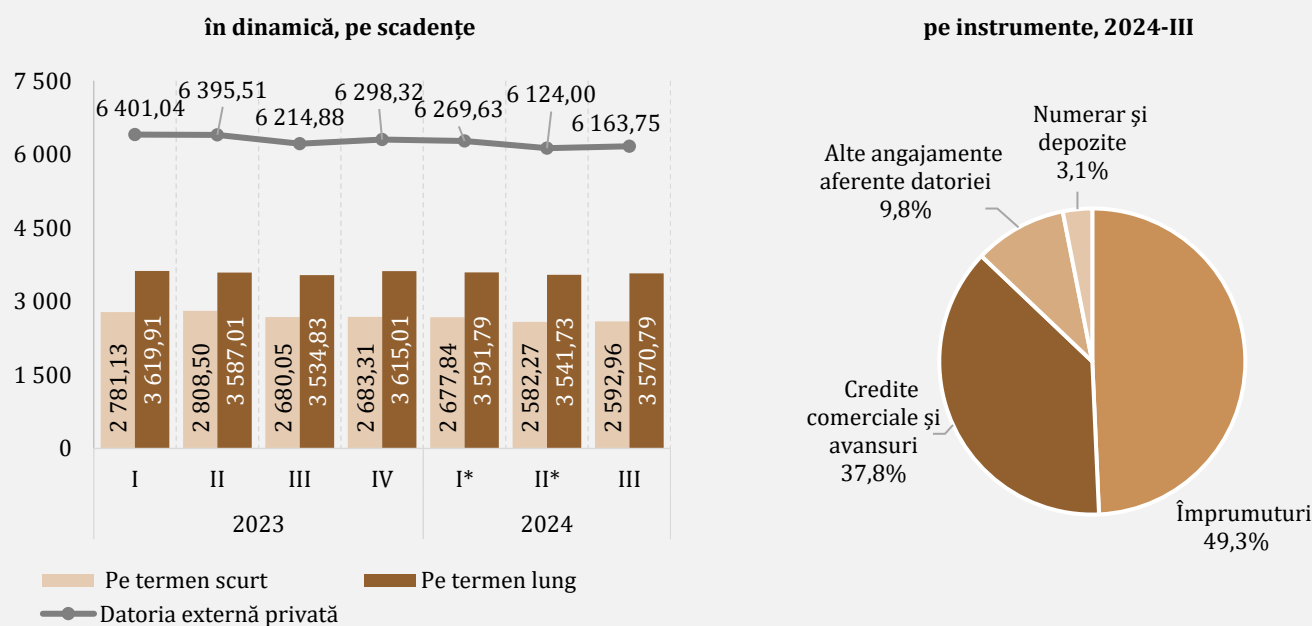
2. Datoria externă privată

Datoria externă privată la finele trimestrului III 2024 a constituit 60,6 la sută din totalul datoriei externe brute și a atins un nivel de 6 163,75 mil. USD, micșorându-se cu 2,1 la sută față de 31.12.2023, atât ca urmare a diminuării datoriei pe termen lung, cât și a celei pe termen scurt. În distribuție după termenul pentru care a fost contractată datoria externă privată, cea mai mare pondere (57,9 la sută) a revenit *datoriei pe termen lung*, care a scăzut cu 0,5 la sută față de finele anului 2023, iar *datoria pe termen scurt* a cunoscut o creștere de 0,5 la sută și a constituit 42,1 la sută din totalul datoriei private (diagrama 26).

În același timp, în structura datoriei private pe instrumente, *împrumuturile* au deținut ponderea majoră de 49,3 la sută, totalizând 3 036,94 mil. USD (-1,3 la sută comparativ cu 31.12.2023), *creditele comerciale și avansurile* au deținut 37,8 la sută și au totalizat 2 329,67 mil. USD (-3,1 la sută), fiind urmate de *alte angajamente aferente datoriei* – 9,8 la sută și *numerar și depozite* – 3,1 la sută.

La 30.09.2024, datoria externă privată s-a diminuat comparativ cu 31.12.2023, fiind contractată, preponderent, pe termen lung, principalele instrumente fiind împrumuturile și creditele comerciale și avansurile.

Diagrama 26. Datoria externă privată, la sfârșitul perioadei (conform maturității originale), (mil. USD)

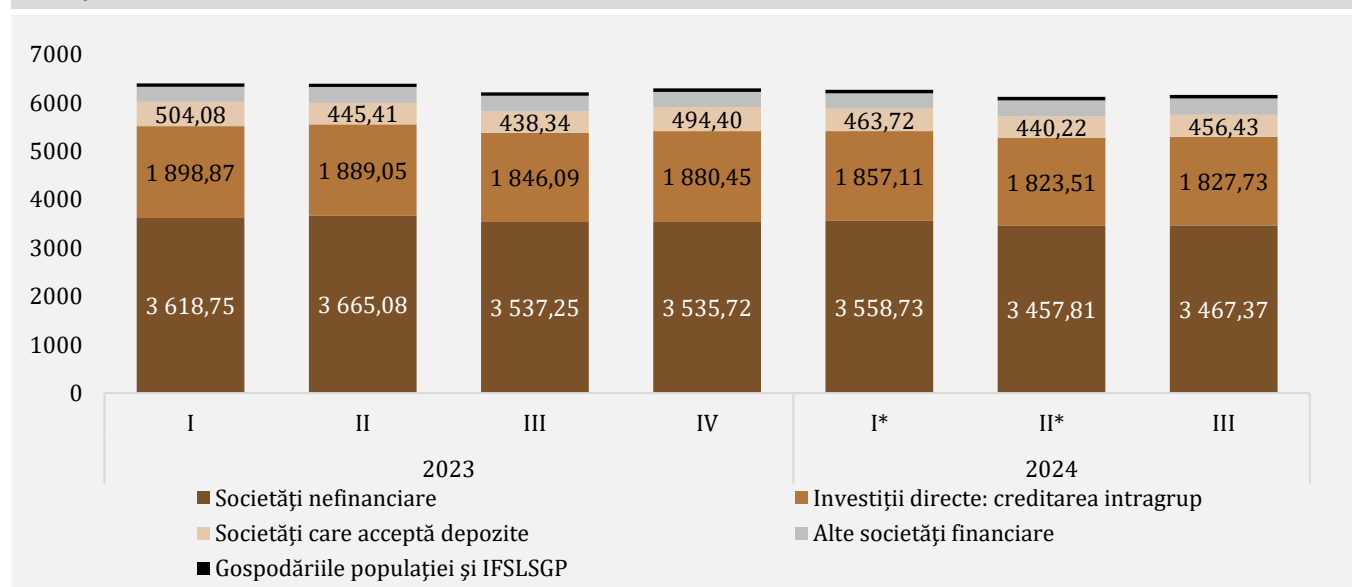
* date revizuite

În datoria externă privată pe sectoare instituționale, cea mai semnificativă pondere, de 56,3 la sută, a revenit societăților nefinanciare (diagrama 27). Creditarea intragrup din cadrul investițiilor directe, care reprezintă un instrument eficient de finanțare externă durabilă, deține 29,7 la sută în totalul datoriei externe private.

Societățile care acceptă depozite, exclusiv banca centrală au deținut 7,4 la sută, alte societăți financiare – 5,5 la sută, iar gospodăriile populației - 1,2 la sută din total.

Societățile nefinanciare au menținut, în continuare, ponderea majoră în datoria externă privată.

Diagrama 27. Structura datoriei private, pe sectoare instituționale, la sfârșitul perioadei (mil. USD)

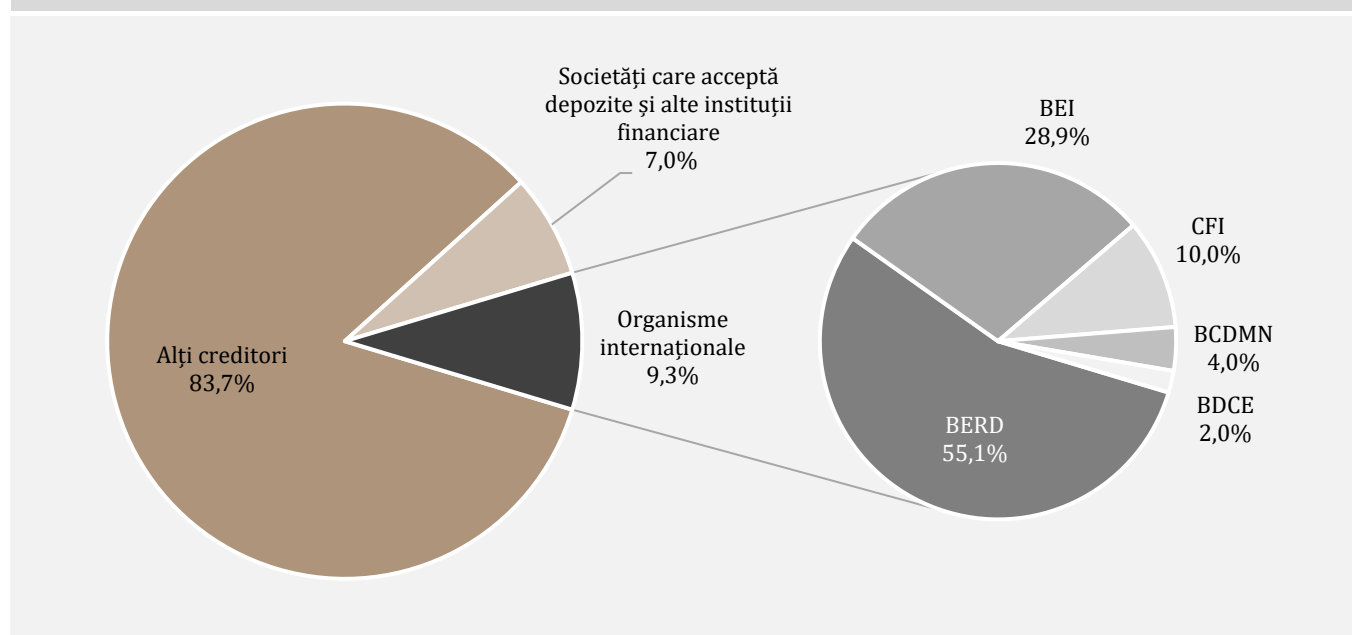

* date revizuite

Conform situației de la finele trimestrului III din anul curent, 9,3 la sută din totalul datoriei externe private sub formă de împrumuturi, alocări de DST și titluri de angajamente reprezintă angajamente contractate de la organizațiile internaționale, iar de la alți creditori, inclusiv bănci, precum și de la societăți nefinanciare au fost contractate 90,7 la sută din total (diagrama 28). Principalul creditor al sectorului privat din cadrul organizațiilor internaționale a fost BERD, cu 55,1 la sută, urmat de BEI, cu 28,9 la sută.

Principalii creditori ai sectorului privat au fost alți creditori.

Diagrama 28. Structura pe creditori a datoriei private sub formă de împrumuturi la 30.09.2024

Conform scadenței reziduale, datoria externă privată pe termen scurt la finele trimestrului III 2024 a constituit 3 284,12 mil. USD, ceea ce reprezintă 53,3 la sută din totalul datoriei externe private (tabelul 16). Datoria contractată pe termen lung, dar care este scadentă în următoarele 12 luni, reprezintă 11,2 la sută din totalul datoriei externe private.

Tabelul 16. Datoria externă privată pe termen scurt (scadența reziduală), pe sectoare, la sfârșitul perioadei (mil. USD)

	2023				2024		
	I	II	III	IV	I*	II*	III
Societăți care acceptă depozite, exclusiv banca centrală	282,40	245,26	247,08	284,88	256,94	242,32	261,79
Datoria pe termen scurt conform maturității originale	204,56	173,19	174,73	210,52	182,05	181,07	193,68
<i>Valută și depozite</i>	<i>204,56</i>	<i>173,19</i>	<i>174,73</i>	<i>210,52</i>	<i>182,05</i>	<i>181,07</i>	<i>193,68</i>
Angajamente pe termen lung scadente timp de un an sau mai puțin	77,84	72,07	72,35	74,36	74,89	61,25	68,11
<i>Împrumuturi</i>	<i>77,84</i>	<i>72,07</i>	<i>72,35</i>	<i>74,36</i>	<i>74,89</i>	<i>61,25</i>	<i>68,11</i>
Alte sectoare	2 904,34	2 888,77	2 779,96	2 694,05	2 764,68	2 666,70	2 589,82
Datoria pe termen scurt conform maturității originale	2 289,21	2 342,30	2 211,20	2 166,63	2 190,69	2 099,66	2 094,99
<i>Valută și depozite</i>	<i>1,47</i>	<i>7,97</i>	<i>1,75</i>	<i>0,90</i>	<i>1,21</i>	<i>1,51</i>	<i>1,24</i>
<i>Împrumuturi</i>	<i>61,92</i>	<i>61,39</i>	<i>63,10</i>	<i>64,56</i>	<i>64,18</i>	<i>69,58</i>	<i>71,06</i>
<i>Credite comerciale și avansuri</i>	<i>2 171,08</i>	<i>2 219,20</i>	<i>2 093,61</i>	<i>2 049,43</i>	<i>2 074,56</i>	<i>1 978,83</i>	<i>1 973,95</i>
<i>Alte angajamente de natura datoriei</i>	<i>54,74</i>	<i>53,74</i>	<i>52,74</i>	<i>51,74</i>	<i>50,74</i>	<i>49,74</i>	<i>48,74</i>
Angajamente pe termen lung scadente timp de un an sau mai puțin	615,13	546,47	568,76	527,42	573,99	567,04	494,83
<i>Împrumuturi</i>	<i>615,13</i>	<i>546,47</i>	<i>568,76</i>	<i>527,42</i>	<i>573,99</i>	<i>567,04</i>	<i>494,83</i>
Investiții directe: creditarea intragrup	494,15	512,34	505,85	518,99	508,46	469,07	432,51
Datoria pe termen scurt conform maturității originale	287,36	293,01	294,12	306,16	305,10	301,54	304,29
<i>Angajamente aferente datoriilor întreprinderilor cu investiții directe față de investitorii lor direcți</i>	<i>287,36</i>	<i>293,01</i>	<i>294,12</i>	<i>306,16</i>	<i>305,10</i>	<i>301,54</i>	<i>304,29</i>
Angajamente pe termen lung scadente timp de un an sau mai puțin	206,79	219,33	211,73	212,83	203,36	167,53	128,22
<i>Angajamente aferente datoriilor întreprinderilor cu investiții directe față de investitorii lor direcți</i>	<i>206,79</i>	<i>219,33</i>	<i>211,73</i>	<i>212,83</i>	<i>203,36</i>	<i>167,53</i>	<i>128,22</i>
TOTAL	3 680,89	3 646,37	3 532,89	3 497,92	3 530,08	3 378,09	3 284,12

* date revizuite

Partea cea mai semnificativă parte din datoria externă privată pe termen scurt după scadența reziduală a revenit *altor sectoare*, cu 2 589,82 mil. USD (78,9 din totalul datoriei private pe termen scurt conform maturității reziduale la 30.09.2024), urmată de creditarea intragrup (parte a investițiilor directe), cu o pondere de 13,2 la sută.

Seriile de timp pot fi accesate în baza de date interactivă:

Balanța de plăți (MBP6) în prezentare standard:

<http://bnm.md/bdi/pages/reports/dbp/DBP17.xhtml>

Balanța de plăți (MBP6) în prezentare desfășurată:

<https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/dbp/DBP16.xhtml>

Balanța de plăți (MBP6) în prezentare analitică:

<https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/dbp/DBP22.xhtml>

Raportul integrat al poziției investiționale internaționale (MBP6):

<http://bnm.md/bdi/pages/reports/dbp/DBP20.xhtml>

Poziția investițională internațională (MBP6) în prezentare standard:

<https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/dbp/DBP23.xhtml>

Poziția investițională internațională (MBP6) în prezentare analitică, pe scadențe:

<https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/dbp/DBP25.xhtml>

Poziția investițională internațională (MBP6) în prezentare analitică, pe instrumente:

<https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/dbp/DBP26.xhtml>

Poziția investițională internațională (MBP6) în prezentare analitică, pe sectoare:

<https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/dbp/DBP27.xhtml>

Datoria externă brută (MBP6): <http://bnm.md/bdi/pages/reports/dbp/DBP18.xhtml>